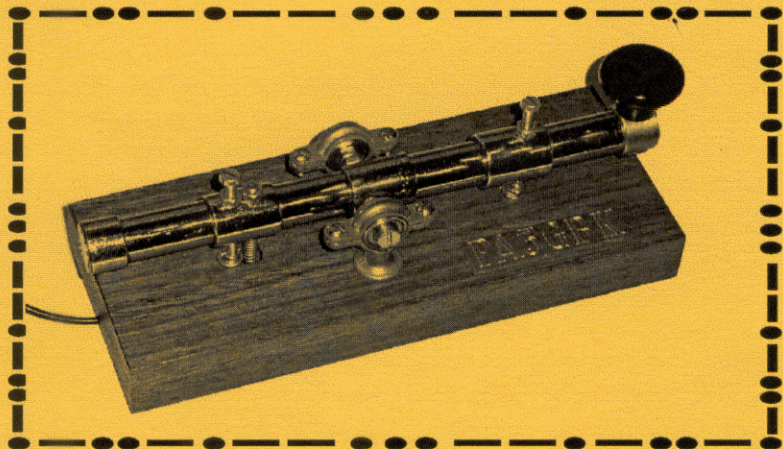

HelleMonster

Modus Morse!

De KIWA sleutel van Aeilko PA3GBK

Signalen uit de ether
en van
zingende draden

Redactie & abonnementen :

Gerard en Thea Meijs, PA3AAE en PA3HBP
Achterweg 18
3248 AA Melissant
tel: 0187-603808
e-mail: thea@hellemonster.nl

Redactiemedewerkster :

Monika Pouw-Arnold PA3FBF / NL10416
Raadhuislaan 31
3641 EG Mijdrecht
tel/fax: 0297-28 59 47
e-mail: Mel.Arnold@inter.NL.net

Cartoons :

Maroeska van Veen en Dick Kraayveld PA3ALM

Webmaster :

Paul de Keizer PA3AQL
Distel 16
3191 RC Hoogvliet
tel: 010-4165462
e-mail: paul@hellemonster.nl

Homepage:

<http://www.hellemonster.nl>

Prijs abonnementen:

Nederland	:	€ 12,00 per kalenderjaar
Binnen Europa	:	€ 13,00 per kalenderjaar
Buiten Europa	:	€ 16,50 per kalenderjaar

Losse nummers:

Nederland	:	€ 3,80
Binnen Europa	:	€ 4,05
Buiten Europa	:	€ 4,95

Het betreffende bedrag kunt u onder vermelding van uw naam en volledig adres overmaken naar postgiro 9002893 t.n.v.

T Meijs-Nijssen
Achterweg 18
3248 AA Melissant

HelleMonster verschijnt 4 maal per jaar aan het begin van elk kwartaal

Publicatie van artikelen uit HelleMonster in andere bladen, op internet of op andere wijze, is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van de auteur.

Bladvullend gewauwel

Door: Gerard PA3AAE

Beste HelleMonster vrienden,

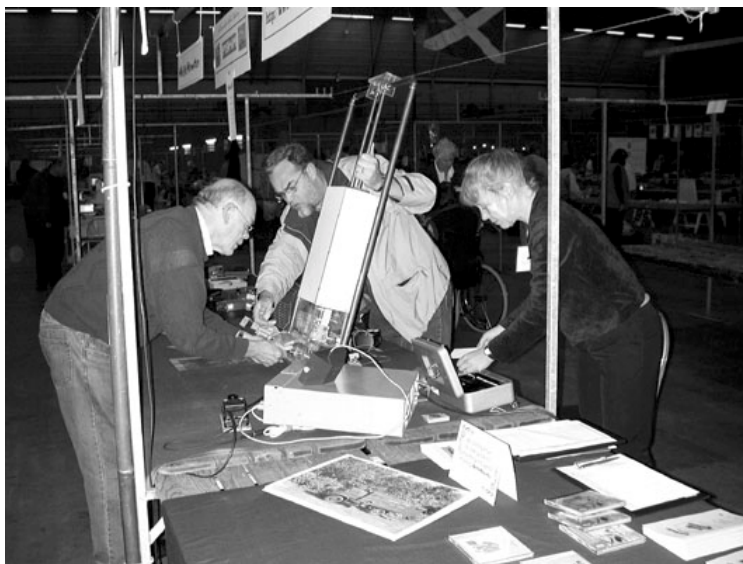
Als u dit leest, gaan we alweer het vierde levensjaar van HelleMonster in. Sinds het voorgaande nummer zijn er weer een heleboel dingen gebeurd en ik wilde u hiervan even op de hoogte brengen. Van VERON zijde werd ons gevraagd, of wij weer mee wilden doen aan de Dag voor de Amateur in Apeldoorn. We kregen weer een stand gratis aangeboden wat wij in dank hebben aanvaard. Dit keer wilde ik gaan proberen, om wat spulletjes te gaan verkopen, om de kosten van onze radiowagen wat op te vangen, want het gaat niet alleen om de € 300,00 stalling, maar ook om de kosten van onderhoud en verzekeringen etc.

Ik had nog een oude draagbare radio van 1957 uit Australië, met alleen de middengolf er op. Eerst maar eens nagekeken, of hij het nog deed en vervolgens de buispennen en alle contacten goed schoongemaakt en zowaar, hij deed het nog prima. Verder had ik nog wat oude buizen en dit alles zou ik voor een vriendelijk prijsje gaan verkopen, want HelleMonster is nu eenmaal een vriendelijke stichting. Een paar avonden vóór de dag in Apeldoorn, kregen we een telefoontje van de organisator, of we de

stand naast ons ook wilden hebben. Nu zijn wij een eenvoudige stichting, met niet zoveel artikelen om te verkopen, dus moest ik wel even slikken. Volgens de organisator zou het echt geen gezicht zijn, als er naast ons een lege stand stond, dus heb ik het aanbod maar aanvaard. Nog even vlug contact opgenomen met Hans/PA3GXB en die zou zijn homemade magnetic loop antenne meenemen en eventueel uitleg geven. De dag brak aan en wij zijn de stand gaan inrichten, na eerst onze achterburen, Cor Moerman en zijn helpers te hebben begroet. Dit gaat altijd zeer uitbundig met handjes geven en snoepjes uitwisselen. Wij staan altijd rug aan rug, want onze doelstellingen liggen toch wel zeer dicht bij elkaar.

Om tien uur gingen de deuren open en kwam het publiek binnen stromen. Tot mijn grote verwondering was de Australische draagbare radio toen al verkocht, voor € 35,00. We hebben ook nog twee oude buizen, losse nummers van ons blad en vijf boeken Vonkenboer kunnen verkopen. Vele bekenden hebben we kunnen

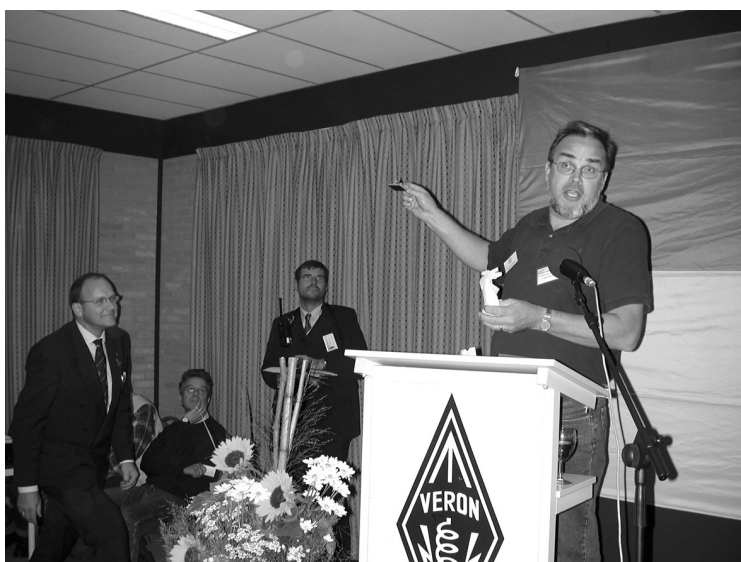

begroeten, maar ook veel mensen kwamen toch eens kijken, wat voor soort lui dat toch waren, die een blad uitgeven over radio en vooral Morse. Ik kan u verzekeren, dat sinds het vervallen van het Morse-examen de belangstelling voor CW aan het toenemen is. We hebben veel leuke reacties ontvangen en in de loop van de dag kwam er een radioreporter langs, toen Thea aan de lunch zat en vroeg of hij mij mocht interviewen voor radio AA. Ook kwam er iemand langs, die voor het blad RAM werkt met dezelfde vraag en of hij dan een foto van mij mocht maken bij de stand. Nou kan ik het de mensen niet aandoen, dat ze naar mijn raspande rokersstem moeten luisteren en ook niet, dat mensen naar mijn Hans Dorrestijn of Levi Weemoed gezicht moeten kijken, dus heb ik de heren vriendelijk verzocht even te wachten, tot Thea terug was en haar te gebruiken voor hun interview. Later, toen Thea terug was en beide heren bezig waren met hun werkzaamheden, zag ik aan hun gezichten, dat ze mijn mening volledig deelden en werd er ruime tijd besteed aan de ondervraging van Thea. Nou, ik geef ze geen ongelijk.

Ik wil in dit epistel de VERON, namens het hele bestuur van HelleMonster bedanken, voor de gastvrije ontvangst van onze mensen, want we werden zelfs uitgenodigd om op hun kosten de lunch te gebruiken. HULDE VERON en ook de organisator van dit evenement Paul Sterk en zijn medewerkers.

Na de Morse wedstrijden konden wij de verliezer weer een klein seinsleuteltje aanbieden, ons ter beschikking gesteld door de stichting OUD ROEST van Radio Holland. Helaas was de man niet aanwezig, maar men zou er voor zorgen, dat hij het in zijn bezit zou krijgen.

De dag vloog weer voorbij en om 17.00 uur hebben we alles maar weer ingepakt en na nog een lange rit naar huis, konden we eindelijk de knellende schoenen weer uittrekken. We hebben alleen de kas vergeleken met de verkooplijst en geconstateerd, dat de kas klopte. De rest van de rommel hebben we de dag daarop maar opgeruimd, want daar hadden we echt geen zin meer in. Het was, na een verblijf in een uitstekend klein pensionnetje, de avond daarvóór, weer een heerlijk gevoel om op je eigen toiletje uit te rusten en weer in je eigen bed te kunnen slapen. Maar ik weet zeker, dat we er volgend jaar weer gaan staan.

Iets anders nu. Al ruim vóór 1 november kregen we betalingen binnen voor het abonnementsgeld voor 2004. Thea en ik waren daar zeer verheugd over, want zo kregen we toch al een beeld van het aantal mensen, dat blij was met ons blad. Wel kregen we twee opzeggingen, één zonder commentaar en één met kritiek. Deze man zag de humor niet in van mijn stukjes gewauwel. De brieven van Ome Gerrit vond hij ook niets en de rest van de verhalen was ook allemaal hetzelfde. Nou heb ik nog nooit het gevoel gehad, dat mensen dijenkletsend van de lach mijn verhalen zaten te lezen, maar om nu ook alle andere verhalen te bestempelen als niet leuk of oninteressant, dat gaat mij iets te ver. De man in kwestie had nog nooit iets van zich laten horen, noch heeft hij ooit zelf een verhaal ingestuurd. Dus mensen, als u iets veranderd wilt hebben in het blad, laat het ons weten, want zolang wij niets horen van onze abonnees denken wij, dat het best te pruimen valt. Inmiddels hebben we wel op een clubavond de vraag gehad, of er wat kleine technische dingen opgenomen kunnen worden en zoals u ziet, wordt er voldaan aan het verzoek. Zoals al gezegd,

gaan we het vierde jaar in en het ziet er naar uit, dat we nog voor een jaar kopij hebben, maar dan wordt de spoeling wel dunner. Zelf heb ik nog wel wat verhalen over de vaart, maar als ik straks een heel blad moet vullen met mijn verhalen, bij gebrek aan kopij, dan valt u knikkebollend en geeuwend in uw luie stoel in slaap en dat is niet de bedoeling.

Niet alle berichten zijn somber, want we hebben twee nieuwe abonnees mogen inschrijven en één daarvan, Dick/PA3CW heeft zich, na 10 jaar sleutelstilte, al een paar maal laten horen op 3551 met een zeer mooi seinschrift en een respectabele snelheid van ongeveer 25 w/m. Natuurlijk hebben Thea en ik hem in zijn snelheid beantwoord, want dat is, wat wij altijd zeggen: “Je krijgt antwoord in de snelheid waarmee je ons aanroept.” Zo hoorde ik op een middag heel voorzichtig: “CQ CQ CQ DE PE1NWI” Ook hem heb ik geantwoord in zijn snelheid, hetgeen ongeveer 7 w/m was, maar ik denk, dat de OM van zijn stoel viel, toen hij merkte, dat zijn oproep gehoord was en dat er een antwoord kwam. Eerst was er een tijdje stilte en toen kwam er: “QRZ? DE PE1NWI.” Ook die oproep heb ik beantwoord, maar ik denk dat toen de gierende zenuwen zo heftig werden, dat hij maar een zwieper aan de afstemknop heeft gegeven. Geeft niets, ooit komt hij wel terug, want wie kent niet de gevoelens van paniek, als je eerste oproep beantwoord wordt? Ik vind het zeer verheugend, dat er tekenen zijn van een toename van interesse voor ons mooie Morse, sinds de eis van het examen is afgeschaft. Ik hoop, dat vele C gemachtigden zich zullen melden in Morse, dan kunnen we meer babbeltjes maken en worden de frequenties tenminste goed gebruikt.

Zo, u bent weer op de hoogte van alles wat er gebeurd is en het enige, dat ik nog wil zeggen is, dat ik u, ook namens het hele bestuur van HelleMonster, een gelukkig en gezond 2004 wil wensen.

73 Gerard/PA3AAE

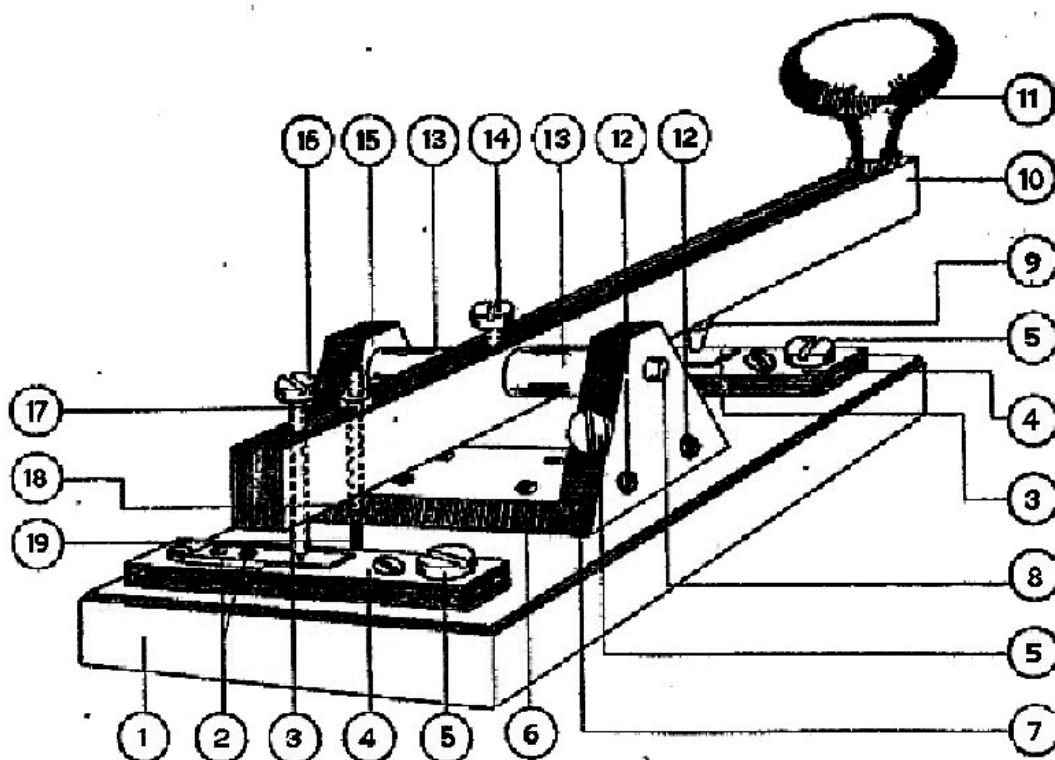
Technisch gewaauwel

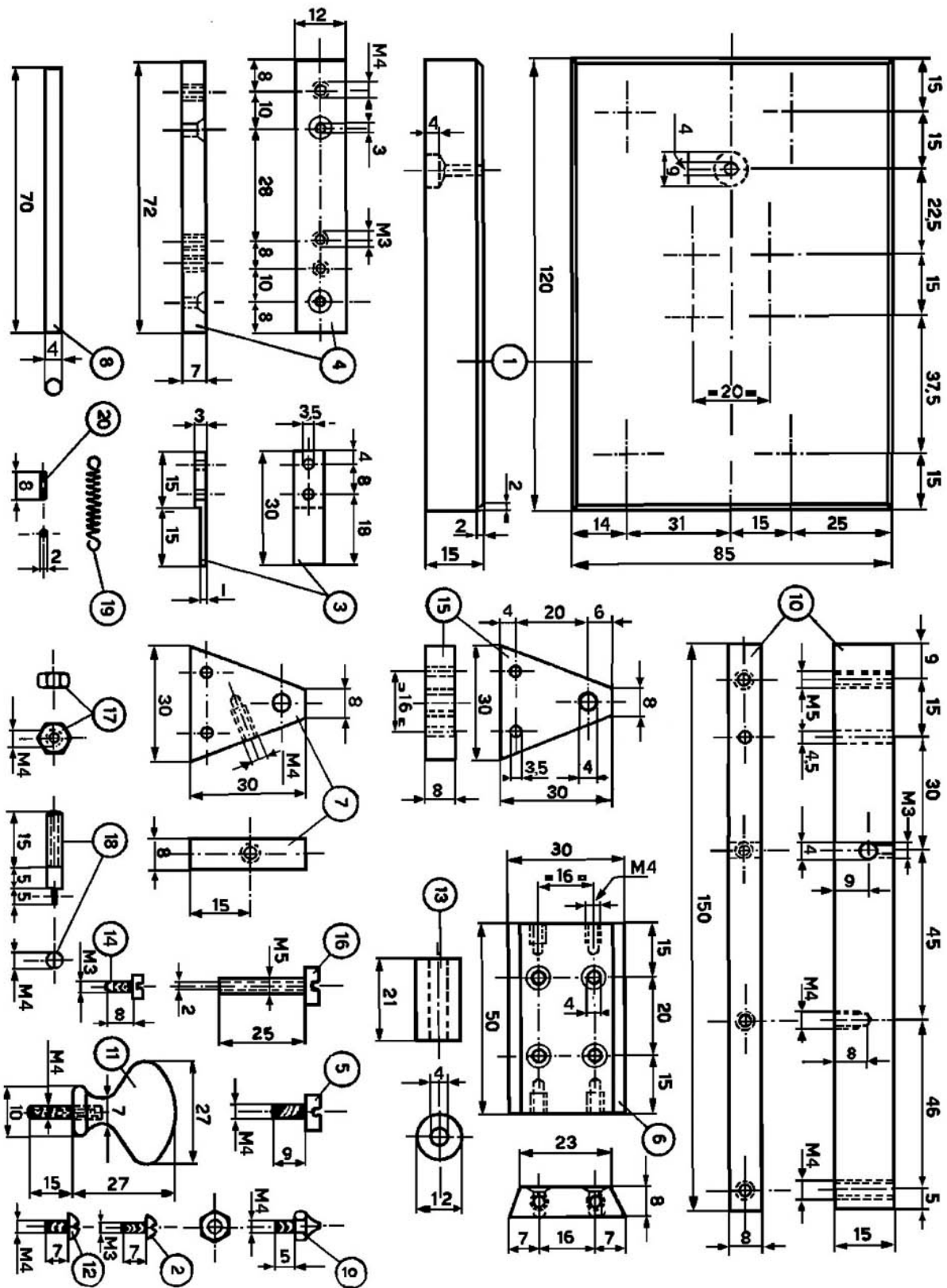
Zelfbouwseinsleutel

Door: Hans PA3GXB

Uit een heel oud boekje, genaamd "Seinen en Opnemen," samengesteld door de redactie van Radio Bulletin gedateerd september 1949, vond ik een tekening en een summiere beschrijving om zelf een "professionele" seinsleutel te maken.

Het betreft een seinsleutel, die overeenkomt met een toenmalig handelsapparaat. Wat mij opviel, was dat deze uitvoering zo goed als identiek is aan de uitvoering die wij gedurende de opleiding voor radio-officier gebruikten.

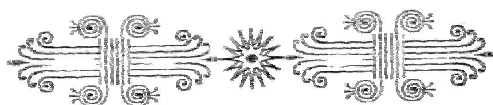

Volgens mij spreken de afbeeldingen voor zichzelf. De sleutel wordt gebouwd van messing (geel koper). Alleen het veertje is van ander materiaal gemaakt. Ik denk dat het verkrijgen van goede “contactpunten” voor deze sleutel, moeilijk zal zijn. Om hier iets op te verzinnen, zou u uw fantasie eens moeten laten werken en eens gaan zoeken naar een oud relais, waar van die verzilverde puntcontacten in zitten. Ik weet van vroeger van de “Junker” sleutels (Bij Radio Holland de SL3 sleutel genoemd) dat daar wolfram contacten in zaten. Zowel het seincontact als ook het break-incontact. Aan boord hadden we altijd reserve contactpunten. In dit geval zal je onderdeel 3, dit is het isolatie plaatje waarin zowel het seincontact als het break-incontact zijn gemonteerd, afwijkend t.o.v. de tekening moeten maken.

De overige onderdelen zoals het bevestigingsplankje en de geïsoleerde bedieningsknop, maakt u naar eigen fantasie. De vermelde maatvoering is in millimeters.

Misschien is het een leuk idee om bij de volgende HelleMonster meeting uw zelf gemaakte exemplaar mee te nemen?

Sleutelklik

Telegrafisten....

Een echte telegrafist zal nooit een sleutel aanraken, die operationeel is. In de meeste gebieden op aarde en bijna op elke frequentie veroorzaakt dit een overbodige storing. Hij denkt aan deze dingen. De ‘echte’ is een toegewijd persoon, bedreven in berichtenwisseling op de sleutel van zijn keuze. Maar boven alles is de telegrafist het toonbeeld van hoffelijkheid, geduld, wijsheid en doelmatigheid.

De marconist

Door: Dick Rietel

Op de oude schepen was boven een bepaalde grootte een marconist verplicht. Deze lieden werden door Radio Holland uitgeleend aan diverse maatschappijen. Men heeft mij zelfs wijsgemaakt dat ook aan de K.L.M. op deze voorwaarden marconisten werden geleverd.

Marconisten waren als regel buitenbeentjes. De meesten waren ook een beetje getroebleerd, er werd beweerd, dat door het geknetter en gezoem in hun koptelefoon, het verstandelijk vermogen van een marconist hard achteruit holde.

Het is merkwaardig hoeveel ongemakken en slechte omstandigheden door oude zeelui aan elektriciteit en elektronica werden toegeschreven. Hoe dan ook, een marconist zonder merkwaardige afwijkingen heb ik nog nooit meegemaakt.

Door de officieren werd een marconist “Sparks” (vonken) genoemd, wij spraken meestal over “de draad”. Hij vormde immers door middel van de antenne een draad met de rest van de wereld en andere schepen.

Gedurende één van de reizen had onze marconist met een Haïtiaanse schone verkering gekregen, de man was helemaal kapot van het meisje. Doordat we een volle lading suiker moesten laden bleven wij een lange tijd in deze haven liggen. Elke avond was het feest, het bier en vooral de rum was zeer goedkoop. De meesten van ons hadden ook verkering, maar die waren realist genoeg om te weten dat als het geld op was, de verkering automatisch eindigde.

De marconist echter liep in een rozerode waas rond en dacht dat er geen einde aan zou komen. Hij maakte al trouwplannen en wist precies hoe zij over moest komen naar Holland. Het onvermijdelijke gebeurde. Door het lange verblijf raakte het geld op. In die tijd mochten we maar een derde van ons verdiende geld in buitenlandse valuta opnemen, dat was om de Nederlandse economie weer op de been te helpen.

Op slag waren de verkeringen over, het eerst die van de marconist, die al vast wat huisraad had gekocht en opgeslagen om het later, samen met zijn bruid, naar Holland te laten verschepen, de man was helemaal hoteldebotel.

Toen de kapitein vroeg of Sparks het radiodagboek in zijn hut wilde leggen om het te controleren en te ondertekenen rende de marconist, zonder wat te zeggen, de wal op en bleef urenlang op een meerpaal zitten. Naar aanleiding hiervan werd het volgende gedicht gemaakt.

De marconist van groot belang
Zat op een meerpaal uren lang
en toen hij van de paal opstond
zat er een cirkel op zijn kont

Dat was volgens ons een realistischer strofe dan de keukenmeid op de bril van de W C. Het lied “Laat haar gaan Jack, zij komt niet terug no more, no more” was zeer populair. Kortom de marconist had zich in een onmogelijke positie gemanoeuvreerd en zich ongelooflijk belachelijk gemaakt.

De volgende dag kwam hij bij de kapitein met het verzoek om onmiddellijk, ter plaatse, afgelost te worden door een andere marconist. Hij was er gemakshalve aan voorbij gegaan, dat een andere marconist minstens een week onderweg zou zijn, om vanuit Holland bij onze ligplaats te komen. Aflossen was niet mogelijk, hij moest nog twee maanden de moppen en de liedjes anhoren.

Het is overbodig te zeggen dat hij in Amsterdam, het eerst van boord was. Zonder gedag te zeggen, of de normale overdracht van papieren en gegevens met de kapitein uit te wisselen was hij verdwenen. Ik heb hem nooit meer terug gezien.

Bron: Kroonvaarderssite www.kroonvaarders.com

Sneeuwcatastrofe

door: Hans DL7AN

Veel mensen in Noord-Duitsland zullen de sneeuwcatastrofe in februari 1979 nog niet vergeten zijn. Ononderbroken sneeuwval en sterke Oostenwind veroorzaakten op vele plaatsen grote sneeuwverstuivingen. Ook het gebouw met de zenders van Norddeich Radio bleef niet verschoond van overlast. Veel collega's op zee zullen zich zeker nog kunnen herinneren, dat het CQ bandje van DAN dagen lang uitgebreid was met een bericht, dat de beperkte dienst van Norddeich Radio bekend maakte.

Na 3 dagen slaagden de sneeuwplougen en shovels erin een weg naar Norddeichradio vrij te schuiven. Ik behoorde toen tot de ploeg vrijwilligers, die de opgesloten collega's zou aflossen. Met behulp van groot materieel van de Technische Hulpdienst konden wij tot op 1 km voor het radiostation komen. Die laatste kilometer moesten wij over metershoge sneeuwverstuivingen klauteren en ons zelf maar zien te redden. Binnen in het gebouw wachtten onze ongeschoren en dodelijk vermoeide collega's op ons en zij waren blij dat er aan hun lange dienst een eind was gekomen. Honger of dorst hadden ze niet gehad. Voordat ze ingesneeuwd raakten, was de diepvries goed gevuld met grote hoeveelheden kant-en-klaarmaaltijden. De reserves aan eten en drinken waren nu echter opgeraakt. Gelukkig hadden wij, de verse ploeg, genoeg levensmiddelen meegenomen. Wij hoefden het slechts 2 dagen uit te houden. Langzamerhand kwam er toch weer regelmaat in de radiodienst en werd het werk weer normaal.

ingesneeuwde auto's

IDEM SENTIO AC TU.....

Door: Wim DJØPM

Ook dit jaar was ik weer aan boord van het lichtschip Elbe 1 en deze keer was ik er niet alleen.

Tevoren leerde ik Wilfried Knauer kennen tijdens mijn verblijf in Friedrichshafen in Juni.

Om even te kunnen uitrusten van de vermoeienissen op de Ham-Radio aldaar, vond ik een zaaltje waarin werd geconfereerd over de opleiding voor het radioamateurisme in Duitsland. Er was nog maar één plaats vrij in de zes rijen stoelen die er stonden, dus ben ik daar maar gaan zitten. Het was buiten erg warm, ofschoon de nieuwe hallen van de beurs het

best af konden, was het prettig om na het middageten, een beetje bij te komen in een airconditioned zaaltje. Ik zat toevallig precies tussen een auteur van een technisch boek en een onafhankelijke journalist uit de buurt van Hannover in. Toen het ging om telegrafie in de toekomst, was ik wel blij om te horen, dat het onderwijzen in onze edele kunst van het handwerk toch nog op prijs wordt gesteld!

Toen heb ik even gezegd dat ik thuis mijn lessen altijd eerst met een half uurtje opnemen begin en ook dat ik eens marconist was. De journalist begon later een gesprek met mij over zeevaartradio en vertelde mij dat hij DG1OWK was. Ik vertelde hem hoe wij vroeger met drie kristallen in elke zeevaartband telegrammen uitwisselden met kuststations en dat vond hij erg interessant.

Vervolgens vertelde ik hem, dat ik weer was uitgenodigd om in Cuxhaven op het lichtschip te vonken en dat hij best wel mee kon komen. Hij hoefde alleen Uwe Wensauer (DK1KQ) even te vragen of er aan boord nog een kooi vrij was. Ook kon ik nog enige woorden wisselen met de schrijver Eckart Moltrecht (DJ4UF) links van mij.

De voorzitter van de Radiotelegrafieclub had ons reeds gezegd, dat de Duitse administratie niet de laatste wilde zijn bij het verlenen van toestemming voor de toegang tot de kortegolf voor amateurs die geen Morse examen hebben gedaan. Op zo'n grote internationale beurs krijg je veel informatie, mits je in één van de vele hoorzalen goed gaat uitluisteren.

Ook lopen er bekende officials uit je eigen land rond en als je de logo's op mutsen en badges leest, kom je er achter dat menig amateur om de halve wereld vloog om hier te komen kijken.

Ik was bijna een hele week in Friedrichshafen en volgend jaar ga ik er beslist weer naartoe!

Ik was al aan boord toen Wilfried zijn Mercedes naast de gangway parkeerde en ik hielp hem zijn toestellen veilig aan boord te brengen. Vervolgens liet ik hem zijn hut zien. Ik had mijn kooi al klaar met een overtrek en een keurig gevouwen deken op het voeteneind! “Zo leer je dat bij de Koninklijke Marine,” zei ik niet zonder trots en vervolgens bekeek mijn “maatje aan boord” mijn wel erg kleine meegebrachte outfit. De transceiver aan boord was kapot en daarom moesten we onze eigen spullen meebrengen.

Ik ging vervolgens de wal op om inkopen te doen voor het avondeten. De Elbe 1 lag deze keer niet in de jachthaven, alwaar zij gewoonlijk een vaste plaats heeft. Tevoren was het schip onderweg geweest om een paar passagiersreisjes te maken naar het eiland Helgoland. Het schip had nu een plekje gevonden aan de Haringkade.

Achter ons lag een zojuist aan de kustwacht afgeleverde en vierentwintig knopen snelle patrouilleboot, de “Bayreuth.”

Stroom voor onze toestellen kregen we deze keer toegevoerd met een dikke kabel dwars over de kade, vanuit een open raam van de visafslag. Het was intussen donker geworden en Wilfried zat stomverbaasd met open mond te luisteren naar de krachtige telegrafiesignalen (zonder ruis) uit een open HW9. Wij zijn pas laat in de avond naar de kombuis gegaan om daar te gaan eten. Urenlang zat Wilfried naast mij achter mijn setje met de kleine sleutel van Schurr. Hij was er erg van onder de indruk dat je Morse kunt verstaan zonder het van te voren op te schrijven en van nu wil hij ook Morse gaan leren! Kort voor middernacht sloten wij het station en gingen tevreden slapen.

Om zeven uur waren wij al op en zaten aan de koffie in de kombuis. Goed dat ik de vorige dag nog boodschappen had gedaan, want deze zaterdag werkte Wilfried voor het eerst in zijn leven op de kortegolf. Ik heb hem,

gedurende de dagwacht, de Windomantenne gegeven en ik moest hem gewoon bijna dwingen met mij de wal op te gaan om in een gezellig visrestaurant te gaan eten.

In de avonduren werkte ik weer in telegrafie op tachtig meter en de bijna achttien meter hoog boven het water hangende draadantenne deed het best.

Op Zondag kwam de vereniging die het schip in beheer heeft aan boord. Zij houden hun vergaderingen altijd aan boord in de radiohut. Daarom ging ik op het platje naast het moederkompas lekker in het zonnetje staan

en hoog boven het water genieten van het uitzicht. Een reusachtige kraan bracht een complete woonopbouw voor een booreiland voorbij op de rug van een sleepje. Ik kon er niet eens een foto van maken, want mijn camera lag beneden. Toen onze bezoekers weer weg waren, ging ook Wilfried zijn spullen weer inpakken. Om vier uur deed ik hem uitgeleide en toen hij tenslotte nog even uit het zijraam van zijn slee de hand groetend opstak had ik het gevoel een goede kameraad ontmoet te hebben.

Die laatste avond zat ik alleen op de tachtig te vonken en het was al bijna middernacht toen ik tenslotte mijn toestel uitschakelde.

Oh ja, wij hebben met Wilfrieds dure digitale camera nog leuke foto's gemaakt. Hij ging helemaal naar het einde van de Niedersachsenkade de brug over om van de overzij een mooie foto van het schip te maken. Toen hij weg was, miste ik hem en de lol was er dan ook vanaf.

Op Maandagmorgen haalde Uwe mij af en bracht mij met mijn koffer naar het station, "Kom je het volgend jaar weer naar het schip?" vroeg hij en ik zei: "Ja graag hoor en ik hoop dat Wilfried er ook weer bij is" Wat had hij bij zijn afscheid naast de auto ook alweer gezegd? "Ik voel net zoals jij als het om Morse gaat Wim, ik voel net zoals jij."

Morsum?... idem sentio ac tu.....

Brieven aan Melissant

Door: Johannes Sparux

Hoe ik leerde seinen

Brief van: Johannes Sparux

Lieve Thea en beste Gerard,

Buiten regent het en zoals gebruikelijk heb ik een borreltje ingeschonken. Mijn set staat op 3551 alwaar een Engelse gelicenseerde amateur moeite doet om met ongeveer 8 woorden per minuut een verbinding te maken. Zo de eerste lange volzin staat op papier.

Het is dus duidelijk, waarom ik deze brief maar een naam heb gegeven. Ik wilde het eens hebben over hoe ik heb leren seinen. Ik heb meer dingen in mijn leven geleerd en nog veel meer afgeleerd.... maar het leren van deze unieke internationale taal heeft toch veel impact op mij gehad. Meer dan ik op het moment van leren had verwacht. Als ik zo die Engelse amateur beluister die zich deze unieke taal eigen heeft gemaakt, hoofdzakelijk door zelfstudie, neem ik mijn petje voor deze man af en voor alle zogenaamde do-it-your-self CW-amateurs natuurlijk ook.

Als ik aan de periode denk waarin ik de Morse code ging leren, dan moet ik toch ver terug gaan in mijn geheugen.

De eerste Morse lessen heb ik van meneer Pannebier, een gepensioneerde marine adjudant, gehad. Hij had zijn zeebenen bij de Kon. Marine opgedaan. Hij had o.a. op de Hr. ms. De Ruyter gevaren. Meneer Pannebier was een uiterst vriendelijke man, die er trots op was met een Schotse vrouw te zijn getrouwd. Geen Engelse....., nee nee, vergis je niet, een echte Schotse. Dat gaf toch een speciale distinctie aan zijn huwelijk en tevens een vanzelfsprekendheid m.b.t. zijn kennis van Schotse whisky. Hij droeg bij voorkeur Schots uitzierende kleding. Neen, geen kilt, maar hij droeg wel jasjes met een Schotse ruit. Om toch een zeemansuitstraling te hebben, droeg hij altijd zijn oude blauwe uniform-overjas als regenjas. Vanwege de “tropenjaren” was hij op vijfenvijftigjarige leeftijd al gepensionerd. Hij kwam dagelijks met de trein vanuit zijn woonplaats Amsterdam naar Rotterdam-zuid gereden. Daar stapte hij op tramlijn 2 naar het Dokplein, het eindpunt van deze tram

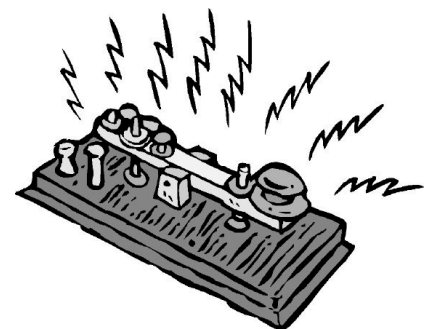
en liep dan heel parmantig over de Sluisjesdijk naar de school aan de Eekhoutstraat. Hij was een klein bescheiden ogend, corpulent mannetje, met z'n blauwe uniform-regenjas aan. Als het regende veroorloofde hij zich de luxe om de bus te nemen.

De sein- en opneemlessen waren zeer intensief. De lessen werden gevolgd vanuit de handleiding: "Seinoefeningen met de morsesleutel," uitgegeven door Radio Holland. Beste mensen, willen jullie geloven dat ik nog steeds in het bezit ben van dat boekje. Het is inmiddels wel volledig verfromfaaid door het gebruik van toen, maar ik kan het niet over mijn hart verkrijgen om het weg te doen.

We begonnen met het opnemen van de tekens e, i, s, h, en 5. Meneer Pannebier seinde die tekens met de hand en wij maar zweten om ze foutloos op te nemen. De volgende dag begonnen we weer uitgebreid met alle "puntekens." Daarna leerden we de "streeptekens," de t, m, o, en de Ø. Twee dagen later ging het volgens de Duitse opmerking: "Und jetzt geht's los," dus husselde hij die tekens door elkaar. Hoe lang we daarop geoefend hebben, weet ik niet meer. Welke snelheid we haalden? Ik dacht tot maximaal een woord of 5 per minuut. Een "woord" bestond uit 5 tekens. Het waren dan ook geen "echte" woorden maar het was code tekst.

Gedurende de daaropvolgende maanden kwamen er telkens tekens bij, totdat wij in december zo'n beetje alle tekens hadden gehad en we ze, met lage snelheid door elkaar geseind, konden nemen.

Het seinen was veel belangrijker. Het verbaast mij nog steeds Thea en Gerard, dat in de amateurwereld men het zo moeilijk vindt het Morse op te nemen en dat men nauwelijks tijd neemt om het seinschrift goed te oefenen. Men rammelt er maar op los en als de computer het "neemt" is het goed. Ik en met mij al mijn professionele collega's, ben van mening dat de moeilijkheidsgraad net andersom ligt. Met een echte seinsleutel, zo'n "op-en-neergaand" ding dus,

kun je verdomd mooi seinen. Iedereen heeft na goede oefening z'n eigen "handschrift." Met zo'n automatische seinsleutel heb je allemaal hetzelfde handschrift. Er zit absoluut geen enkele "Swung" in. Het is hetzelfde als je brood koopt dat in zo'n coöperatieve bakkerij wordt gemaakt. Daar zit een standaard smaak aan, dat brood is elke dag precies hetzelfde. Als je het bij een echte warme bakker koopt, proef je duidelijk smaakverschil tussen de één en de ander. Ik weet lieve vrienden, dat ik ook bij jullie op een paar gevoelige plekken druk, maar jullie moeten ook toegeven dat het waar is. Je kunt zelfs je emoties in het sleutelen leggen. Je kunt met zo'n handsleutel heel goed articuleren en als ik nijdig ben op de één of andere onbenul die een QSO zit te verstoren, dan kan ik dusdanig seinen, dat hij donders goed begrijpt dat 'ie verkeerd zit! Dat lukt je nooit met een automatische sleutel.

Recent was ik nog zo trots als een jonge hond met zeven l...ll..n toen ik in een CW-QSO met een Amerikaan van die yank bij het afsluiten te horen kreeg: "Your CW sounds like Mozart, 73 to you and yr family." Dan antwoord je enkel met - tusu- (thank you, see you) maar met een extra Swung door de "s" met extra tussenruimte tussen de punten te seinen. Probeer het maar eens met een gewone seinsleutel! Dat lukt je nooit met een automatische keyer of zo'n mooie bug!

Ik heb het seinen dus geleerd van meneer Pannebier. Grappig eigenlijk, ik kom er nu achter, dat ik telkens "meneer" Pannebier zeg. Hij was ook een heer en ik zou het absoluut niet uit m'n mond kunnen krijgen om hem bij z'n voornaam te noemen. Ik weet z'n voornaam niet eens. Het was "meneer."

Goed, dat seinen leerden we met de telmethodiek. Gerard, ik denk dat jij wel aan Thea kan uitleggen hoe dat ging. Of telden jullie niet bij Steehouwer? Wij dus wel en waagde het niet om aan de seinsleutel te komen!!! Dat was absoluut verboden. Op

straffe van een hengst voor je kop, bij wijze van spreken. Meneer Pannebier kon je zeer indringend aankijken, met zo'n opmerking van: "Hadden wij niet iets afgesproken meneer Sparux....??? Ben ik niet

duidelijk geweest,..... meneer Sparux?.... Moet ik het in blokletters zeggen..... meneer Sparux? .. Wilt u met uw graftengels van die seinsleutel af blijven..??!!!"

Je zakte ter plekke door de grond want je werd en plein public verbaal afgemaakt. Dat had 'ie wel van de Marine overgehouden!

Zodoende begonnen we met de telmethode met de hand aan de rand van de seintafel. En maar met die

pols heen en weer. Er werd hardop geteld. In het begin telden we met een snelheid van drie woorden per minuut, totdat wij klassikaal het volledige alfabet konden tellen.

Het is onvoorstelbaar, maar het

staat me bij dat wij tot aan december, dus zo'n drie maanden, met onze hand aan de rand van de tafel zaten te tellen. Drie woorden per minuut, het volledige alfabet inclusief de cijfers. Pas daarna mochten we de seinsleutel beroeren. Ze werden eerst zorgvuldig op veerdruk en hoogte afgesteld en toen dat werkje was gedaan gingen we pas met de sleutel te keer. We telden natuurlijk weer hardop mee tot een snelheid van acht woorden per minuut was bereikt. Er klonk dan ook een monotoon geluid uit het klaslokaal als wij seinles hadden. Het opnemen ging ook langzaam vooruit van 5 woorden naar 8 woorden per minuut. Die snelheid was een barrière voor velen en het kostte veel moeite om van 8 naar 10 woorden te komen. Zo staat mij ook bij dat er een barrière was van 15 woorden naar hoger en nog één bij 18 woorden. De grootste handicap was het z.g. meelesen bij verstaanbare tekst. Om dat tegen te gaan diende je aan te leren, de verstaanbare tekst als "code" te nemen, dus letter voor letter en aan andere dingen te denken. Vandaar dat ervaren marconisten tijdens het nemen van langdurige teksten, ook in staat zijn om andere dingen te doen. Meestal zitten ze een beetje verdwaasd rond te kijken, terwijl ze hun tekst middels een schrijfmachine op papier produceren.

Het was wel prettig, dat je tijdens je opleiding typeles kreeg. Het was de bedoeling dat je blind leerde typen, maar het staat me bij, dat de meeste leerlingen voor het "gewone" type diploma opgingen. Dat was verplicht. Als je voor je typediploma zakte, kon je je biezen pakken! Dan was je niet waardig om radio-officier te worden, of zoals meneer van Schaick, onze directeur, die altijd van die ontieligelijke grote broeken droeg, je te verstaan gaf: "Je bent het geld dat je ouders in jou investeren, niet waard. Je kunt opdonderen."

Maar met de schrijfmachine was het wel goed opnemen. Toen we eenmaal met dat ding overweg konden, ging het nemen een stuk gemakkelijker. Je kon ontspannen de genomen tekens in het papier “ponsen”. Want gebeukt werd er op die oude “Remingtons” en “Olympia’s.” Zeker als het inktlint slecht was, diende je een behoorlijk stevige aanslag te hebben. Dat was aan boord ook zo lekker. Zeker als de veer van de “wagenreturn” een beetje slap was, dan gebeurde het wel, dat tijdens het

nemen, de wagen van de schrijfmachine op het zeetje ineens doorschoot. Ik kan me dat nog goed herinneren toen ik één van mijn eerste reizen op zo’n oude plofbotter van de K.N.S.M. maakte. Mijn god, wat ging dat ding als een duikelaar te keer. Dat schip was ook maar 90 meter lang, dus op de Atlantic tijdens de oversteek van Europa naar de Caribbean, was het bij een beetje zeegang behoorlijk “halen” van bak- naar stuurboord. En bij “swell” op de kop dan werd elke zeetje vol gepakt.

Uiteindelijk kwamen we na lang zwoegen en zweten op ruim 24 woorden per minuut seinen en opnemen, voor we naar het examen gingen. Het scoringspercentage was op het onderdeel seinen zeer hoog. Dat kwam omdat je pas naar het examen ging, als je het tot in de finesses goed beheerste. Bij het onderdeel “nemen” sneuvelden de meeste aspirant marconisten. Dit kwam hoofdzakelijk vanwege de zenuwen en niet te vergeten, het eerder vermelde meelezen, waardoor er foutieve tekens werden getypt, die men dan weer wilde corrigeren, waardoor tijdgebrek optrad etc.. etc..

Ik had gelukkig bij de eerste keer twee tienden voor het nemen van code en verstaanbare tekst en twee achten voor het seinen voor dezelfde onderdelen. Later en ook eerder heb ik nooit meer zulke hoge cijfers voor een staatsexamen behaald!

Ik ben blij, dat ik van meneer Pannebier het seinen goed heb geleerd. “Rustig aan,” zei hij altijd, “snelheid is niet belangrijk, dat komt vanzelf.

Als je later een telegram moet seinen van een paar honderd tekens, dan kun je dat beter met een iets lagere seinsnelheid doen en goed, dan met een hogere seinsnelheid en slecht. Dan blijf je uiteindelijk bezig woorden te herhalen, omdat het tegenstation het niet goed heeft genomen. Het eind van het liedje is dat je, ondanks de hogere seinsnelheid, veel langer bezig bent geweest om dat telegram eruit te drukken.”

Beste vrienden, ik stop er voor vandaag weer mee. Het is mooi geweest. Ik vind deze brief eigenlijk een beetje serieus geworden. Zo'n heel verhaal over een achterhaalde communicatie techniek, maar toch, we doen het nog steeds graag. Vandaar dat ik mijn ideeën hierover op papier heb gezet. Wie weet kunnen we t.z.t. nog eens een aantal jongere mensen voor deze taal interesseren. Maar..... eerlijk gezegd heb ik er een hard hoofd in. Mijn volgende brief zal een veel luchtiger onderwerp zijn. Ik heb jullie beloofd om van mijn ontmoeting met “copulerende walvissen” te verhalen. Ik zal daar in de volgende “Brief aan Melissant” over berichten. En, o ja, ik heb ook nog een schitterende story van mijn leerschool aan boord van de “Amstelveld,” toen een dronken “ouwe” mij ging vertellen hoe ik Nagasaki radio moest aanpakken.

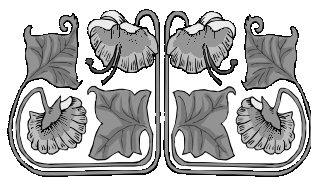
Te veel om op te noemen.

Ik ga nu slapen, dan ga ik morgenochtend vroeg dat verhaal van de wippende walvissen op papier zetten.

Ik groet Thea met een omhelzing, Gerard met de bekende handdruk.

Johannes Sparux.

Mei 2003

CW doe je uit de losse pols

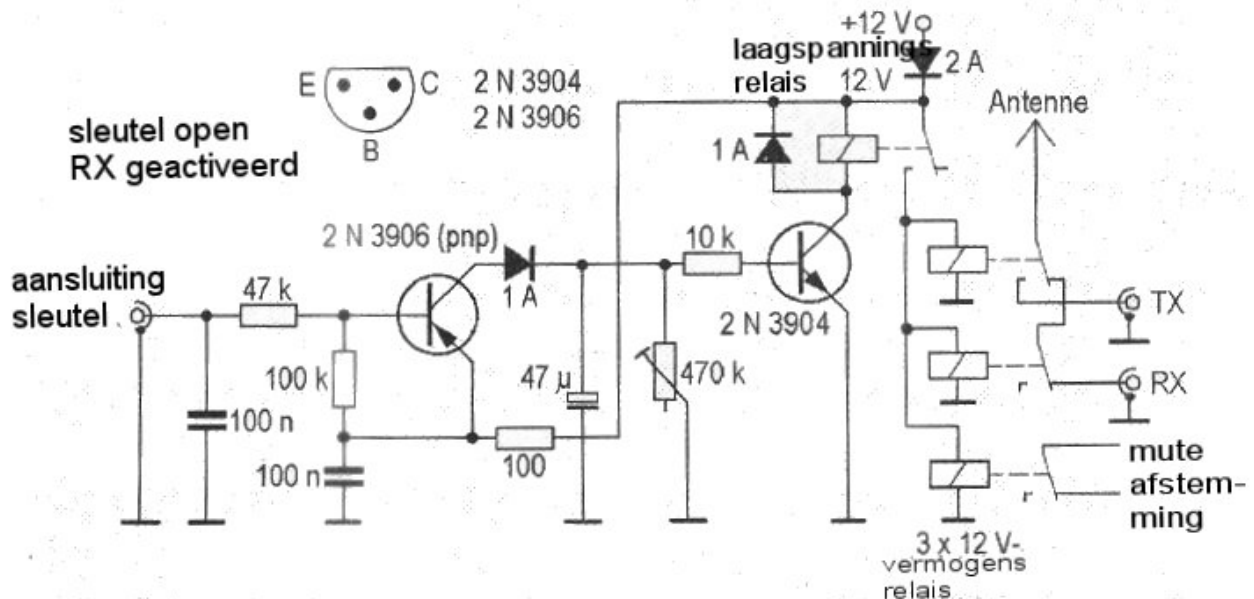

Technisch geleuter

Omschakelen van de antenne van zender naar ontvanger met behulp van de seinsleutel

door: Wim DJØPM

Wanneer je in het bezit bent van een kortegolfontvanger zonder mute-aansluiting, die je oude dump ontvanger niet aan en uit wil schakelen, dan is het onderstaande misschien de oplossing van dit probleem.

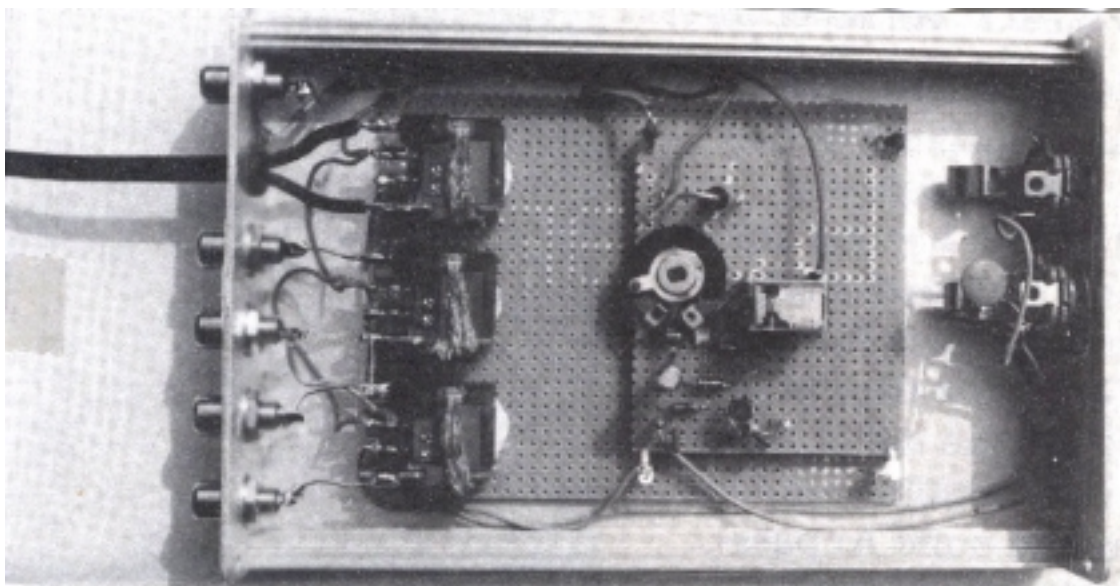

Wanneer de sleutel wordt ingedrukt, wordt PNP-Transistor 2N3906 geactiveerd en 12 Volt bereikt via een diode een elco van 47 μ F. De ontlaadtijd van de elco wordt met een potmeter van 470 k Ω geregeld en levert de sluitspanning voor het laagspanningsrelais. Over 10 k Ω komt er spanning aan de basis van transistor 2N3904 (NPN) als gevolg waarvan het laagspanningsrelais wordt aangetrokken.

De gebruikte diodes zijn gewone laagspanningsdiodes van 1 A. Over het werkcontact van het laagspanningsrelais worden drie krachtige relais uit de automobiel elektrotechniek aangestuurd.

De drie wisselcontacten van deze relais schakelen nu de zender met de antenne en onderbreken voor alle zekerheid twee keer de antenne-aansluiting naar de ontvanger.

Het derde relais schakelt, als de sleutel ingedrukt is, de ontvanger op “mute” en onderbreekt de voeding.

In de frontplaat bevinden zich twee parallel geschakelde aansluitbussen voor een “recht- op-en-neer” en een hoog-ohmige elektronische sleutel. De aansluitbussen van de sleutels liggen met 100 μ F aan aarde, zodat vanuit het snoer aan de sleutels geen HF kan binnendringen!

Tijdens het seinen kan op deze manier gemakkelijk van sleutel gewisseld worden.

Controleer wel even of er werkelijk geen HF op de aansluiting van de ontvanger staat. Controleer even of bij het zenden deze aansluiting niet onder spanning staat. Als er geen spanning staat, dan is de opbouw gelukt. De drie relais zijn er met siliconenkit opgelijmd.

Links zijn er zes aansluitingen (Cinch) op de foto van onderen naar boven:

1. Antenne aansluiting.
2. Zender aansluiting
3. Daarna de doorgeschakelde sleutelleiding naar de zender
4. Ontvanger aansluiting
5. “mute” helemaal bovenaan en de aansluiting voor 12 Volt.

rechts zijn er twee aansluitbussen voor twee verschillende sleutels. Misschien leuk om eens te gaan bouwen?

naar een artikel in CQ-DL door DK4HG.

Aankondiging

HelleMonster meeting 2004

19^e Morse meeting

Eye Ball QSO in 't Oeverbos

We hebben allemaal erg fijne herinneringen aan de laatste meeting in 't Oeverbos. De ongedwongen sfeer, de aanwezigheid van HelleMonster 2, de leuke en bijzondere spullen die bezichtigd konden worden, de demonstraties van apparatuur en de gezelligheid liggen nog vers in het geheugen. Daarom zal, op veler verzoek, de bijeenkomst op zaterdag 01-05-2004 nogmaals plaatsvinden in Restaurant 't Oeverbos te Maassluis.

De Unimog HelleMonster 2 zal weer aanwezig zijn en de mensen die de vorige keer geen kans hebben gehad een CW QSO te maken, krijgen een herkansing.

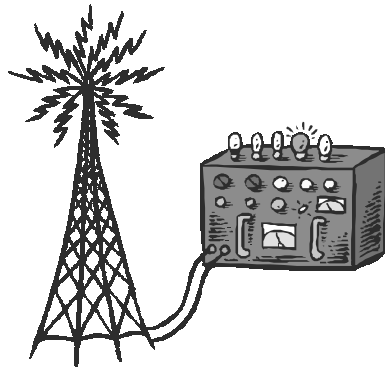

Op een lange tafel kunt u uw zelfbouwschakelingen, bijzondere sein-sleutels, oude boeken en andere interessante zaken die met CW te maken hebben, tentoonstellen. Zet er een briefje met uw naam bij, zodat belangstellenden bij de eigenaar uitleg kunnen vragen.

Er zal ook een “rariteitenkabinet” worden ingericht met zelfbouwspullen en antennes die volgens de aan radioamateurs bekende natuurkundige wetten niet zouden moeten kunnen werken, maar dat wel doen.

Het programma ziet er als volgt uit:

10.00 uur	Ontvangst met koffie en gebak
10.30 uur	Welkomstwoord en opening
10.45 uur	Uitreiking XYL-awards
11.00 uur	Lezing bijzondere antennes door Hans PA3GXB
12.00 uur	Lunch voor eigen rekening en eyeball QSO
16.00 uur	QRT

De kosten zijn € 5,00 p.p.

Als u van plan bent naar de meeting te komen geef u dan op bij de administratie van HelleMonster:

tel: 0187-603808

mail to: meeting@hellemonster.nl

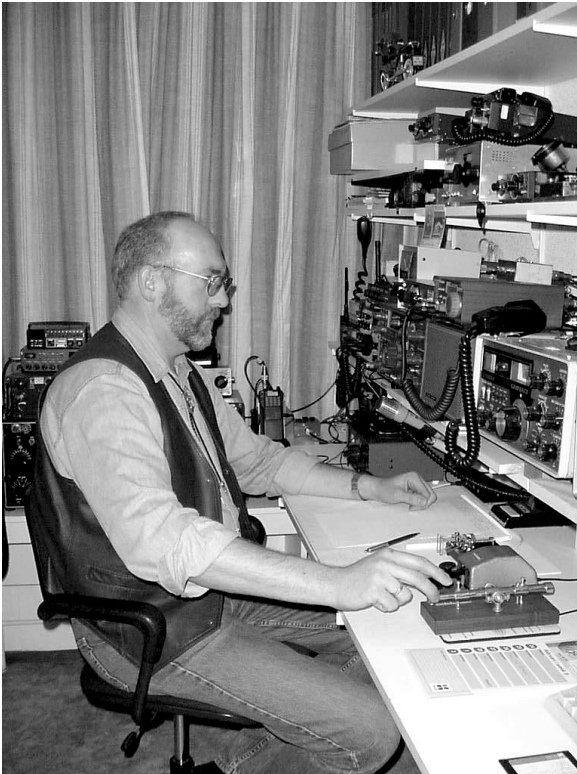
en maak € 5,00 over op giro 9002893 t.n.v.

T. Meijs Nijssen
Achterweg 18
3248 AA Melissant

Even Voorstellen

Door: Aeilko PA3GBK

Mijn naam is Aeilko van der Wagen met de call: PA3GBK en ben woonachtig te Soesterberg. Leeftijd 46 jaar, getrouwd en we hebben samen een dochter en ook nog twee honden.

In 1980 ben ik in aanraking gekomen met het fenomeen radiohobby. Ik zat eens naar het nieuws op tv te kijken, toen ik in de gaten kreeg wat er allemaal mogelijk was met de vrijgegeven 27MHz-band.

Dat leek me wel leuk en ik ben naar de winkel gesnel om zo'n *bakkie* te kopen. Wat waren die dingen nog duur zeg, want met zo'n ding alleen was je er niet. Er kwam ook nog een voeding

bij, een swr-meter en tot ergernis van de burens, een antenne,. Ik heb in de eerste maanden leuke verbindingen kunnen maken, totdat de schooljeugd die inmiddels vakantie had, er lucht van kreeg. De lol was er al gauw af. Toen ben ik maar gaan leren voor de C-licentie en ben in 1983 geslaagd. Weer ben ik naar de winkel gesnel om een 4-elements beam te kopen en een rondstraler. De tranceiver heb ik van een bekende amateur gekocht, een IC240-AD.

Hier heb ik prettige contacten mee kunnen maken, maar ja je raakt inmiddels getrouwd, verhuist naar een eengezinswoning en dan moet er een fatsoenlijke mast komen.

Aangezien mijn xyl weet hoe belangrijk een hobby voor iemand kan zijn werd ik verrast met het volgende.

Op een dag in April, mijn verjaardag wel te verstaan, ging ik eens even naar de shack en schrok me het apezuur, *daar lag mijn trouwe IC-240AD in de prullenbak met het krulsnoer demonstratief over de rand!!!!!!!*

Onmiddellijk keek ik naar de plek waar hij hoorde te staan en ik constateerde dat die plek wel was opgevuld. Weer een shot apenzuur, want tot mijn verbazing stond daar een nieuwe Kenwood -TR 751^E te glimmen.

“Voor je verjaardag” stond er nota bene bij, wat een lieve vrouw hè! Als een razende Roeland ben ik naar beneden gesneld en heb haar hier hartelijk voor bedankt, niet te lang, want ik moest natuurlijk gelijk de boel uitproberen. Nog steeds maak ik gebruik van deze set en ik denk vaak terug aan dat moment.

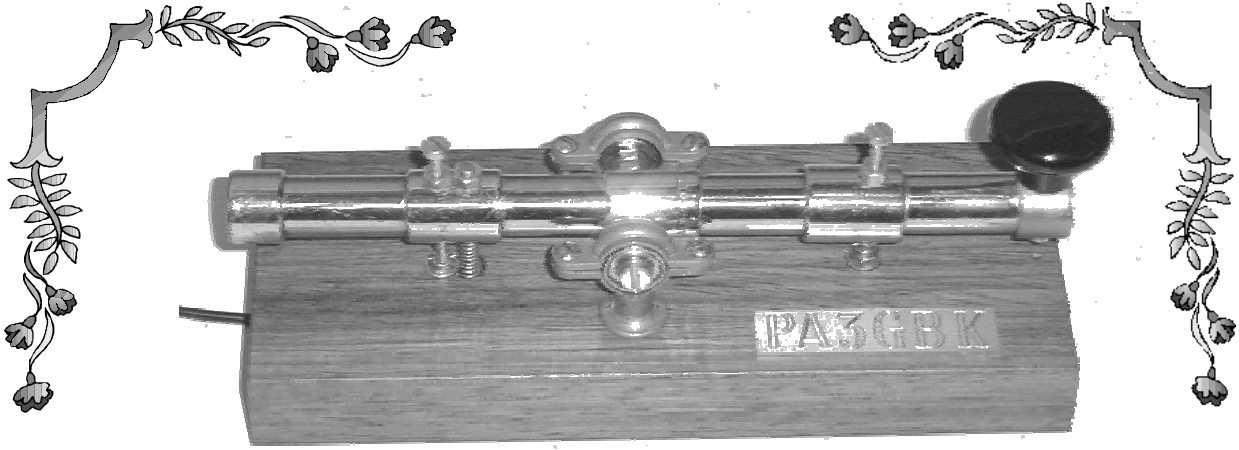
Inmiddels zijn we zo rond 1990 aanbeland. Na het behalen van de A-licentie ben ik begonnen met de korte golf. De eerste tranceiver was een Yaesu FT 101-ZD, een plezierige set die nu ook nog wekelijks gebruikt wordt.

Maar na een paar weken van flink toeteren op de korte golf met 100W zendvermogen, kreeg ik toch in de gaten dat de burens daar niet zo blij mee waren. Dit heeft geleid tot allerlei bezoeken van de toenmalige RCD. Zij konden mij alleen maar melden dat het niet aan mijn FT-tje lag, maar aan de goedkope apparatuur van de klagende burens. Dat schoot dus niet op. Wel kreeg ik de tip om eens QRP te werken en contact te zoeken met de Benelux QRP club.

Zo gezegd zo gedaan en dat was het begin van de voor mij zo boeiende hobby van vandaag.

Om en lang verhaal kort te maken, ik ben begonnen met de bouw van allerlei zelfbouw transceivertjes met als mode CW. (jullie zaten vast al te wachten waar die link nu met CW bleef, of niet soms?) Het is zo leuk om zelf iets simpels te bouwen en dan er een verbinding mee te maken om tot de ontdekking te komen dat het nog werkt ook! Met het relatief lage vermogen en door gebruik te maken van CW had ik geen last meer van boze burens en na verloop van tijd waren de betrokken personen zelfs weer aardig tegen mij. Wat ik nu doe is veel knutselen en met CW diverse contacten maken. Het CW heeft voor mij toch wel iets speciaals, met een hoofdtelefoon op je kop luisteren naar al die piepjes doet je op zo'n moment alles even vergeten en ben je bezig met “de grote onbekende aan de andere kant.”

Inmiddels werk ik met een Bencher en een keyer van Kent die ik dan op

De KIWA sleutel

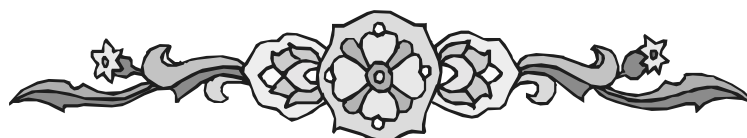
verschillende tranceivers kan aansluiten. Ik heb ook een tweetal sleutels gebouwd, een klein sleuteltje gemaakt van een dop van een markeerstift en de bekende KIWA sleutel.

Verder ben ik momenteel bezig met het zelf maken van een paddle, ik gebruik hiervoor oude relais van vroegere telefooncentrales. Deze waren vaak zo'n 10cm lang. En hier zitten mooie lange verende metalen stripjes in om te gebruiken. Maar deze is nog in ontwikkeling dus we zien wel wat het wordt.

Zo, ik denk dat ik het hierbij maar even laat, ik hoop binnen de vereniging veel mensen te leren kennen die het net als ik leuk vinden om met CW bezig te zijn. Ik probeer zoveel mogelijk op 3551 kHz uit te luisteren en verbindingen te maken. Ben voor mezelf begonnen met het afvinken van de leden van HelleMonster die ik gewerkt heb, maar ik kan U melden dat er nog veel gewerkt moet worden. Misschien als ik ze ooit eens allemaal gewerkt heb dat er wel een certificaat te verdienen valt?

Beste mensen tot zover, heb het trouwens nog niet eens over mijn verzameling Heathkit gehad, maar dat doen we dan wel een andere keer. Ik wens u veel plezier in de hobby en tot horens,

73, Aeilko PA3GBK.

Letterbrij

Door: Thea PA3HBP

hzo eo sepl fotuen, je knut het toch lzeen !!

Vlgon es een oznrdeek op een Eglnese uvinretsiet mkaat het neit uit in wlkee vloogdre de ltteers in een wrood saasn, het einge wat blegnaijrk is is dat de eretse en de ltaatse ltteer op de jiuitse patals saasn. De rset van de ltteers mgoen wllikueirg gpletaast wdoren en je knut vrelvogens gwoeon lzeen wat er saatt. Dit kmot odmat we neit ekle ltteer op zcih lzeen maar het wrood als gheeel.

“Wat is dit nu weer,” zult u denken, “Wat heeft dit nu met CW te maken?” Toen ik het bovenstaande las, moest ik meteen denken aan de overeenkomst met de verstaanbaarheid van Morse. Wanneer je, onder mindere atmosferische omstandigheden een phoneverbinding maakt, is een gesprek al snel zeer moeizaam tot een goed einde te brengen. Namen moeten gespeld worden, getallen komen alleen maar over als er van 1 naar het desbetreffende cijfer toe geteld wordt, kortom, zo’n verbinding is een vermoeiende aangelegenheid. Om van Engels met een Russisch of Frans accent maar te zwijgen, voor mij is het bijna niet te verstaan.

Gebruik je onder dezelfde omstandigheden CW, dan zijn de voordelen dat alles al gespeld wordt, dat je maar naar één toontje hoeft te luisteren en met het bovenstaande in je achterhoofd kan je bedenken, dat je niet eens alle letters hoeft te nemen om er toch een woord van te kunnen maken. Al vallen er een paar letters weg in de ruis of de storing, toch kan je er meestal wel wat van maken en begrijpen waar het over gaat.

Natuurlijk, een naam en een plaatsnaam geven wel eens problemen, maar iedere CW gebruiker weet dat en hij seint dat soort zaken gewoon meteen twee maal in een rustig tempo. Wordt er klare taal geseind en schrijf je alles op, dan laten de open plaatsen zich vaak makkelijk invullen.

Laten we hopen dat veel van de nieuwe gebruikers van de kortegolfbanden ook de goede verstaanbaarheid van CW ontdekken, zodat ze de moeite nemen, het Morseschrift te leren.

Een zee van tijd

Mijmeringen van een marconist

Door: Jan PA3CBS

Deel 4

Op Zee

13.08.59

*Eerste reis als 2e radio-officier (RH 502) op m.s. "ORANJESTAD"
Reg. **PGOP**. 5097 BRT. Vracht/passagiersschip v.d. Suriname Lijn.
Rederij: KNSM Amsterdam. Accommodatie 120 passagiers. Snelheid 15
mijl. Zusterschip: m.s. "Willemstad". Zenders: MZ1, 2 en 11.
Route: Amsterdam - Cowes - Madeira - Trinidad - Paramaribo -
Bridgetown (Barbados) - Fort de France (Martinique) - La Guaira
(Venezuela) - Georgetown (Brits Guyana) - Paramaribo - Amsterdam*

Amsterdam, 13 augustus, de eerste dag aan boord.

Op het brugdek, met uitzicht naar achteren, is mijn hut, een 2-persoons. Terwijl ik mijn kast inruim en wat spullen een plaats geef, verschijnt mijn hutgenoot in de deuropening. Met verbazing herkennen we elkaar. Ruud van der Zee woont ook in Santpoort, in de Beekvlietstraat. Hij is ladingklerk en heeft al vaker gevaren.

Om 12 uur is het "voor en achter" en we vertrekken uit Amsterdam. Rond half drie arriveren we in de sluisen van IJmuiden, de grootste ter wereld (400 x 50m). Mijn vriendin met haar ouders, mijn ouders en leraar Hans staan ons op te wachten en ik sta ze niet minder trots te woord aan de start van mijn carrière. Het onbekende voor de boeg boezemt me geen vrees in.

Mijn chef-telegrafist is H.C. Zindel (± 55 jaar). Hij is een man van weinig woorden, bijna chagrijnig en bepaalt dat ik radiowacht loop van 00-04 en 12-16 u. Zijn dienst is van 08-12 en 20-24 uur. Zindels karakter lijkt overigens totaal niet op het mijne en ik hoop maar dat we de reis samen goed zullen doorkomen. Ik doe voor hem een kort examen morse seinen en opnemen. Hij is tevreden en als ik ook nog 90% van wat er op de drukke roep frequentie te horen is kan vertalen, geeft hij mij definitief de vrijheid om me in het diepe te begeven.

Zodra we buiten de territoriale wateren (3 mijl) zijn, kan ik onder het

goedkeurend oog en oor van Zindel, nog vóór het einde van mijn wacht de zender op 454 kHz gaan afstemmen en aan Scheveningen PCH onze voornemens seinen: PCH DE PGOP TR = 13/8 1500 ORANJESTAD QTO YM BND COWES (aan Scheveningen van Oranjestad. Track: Verlaat IJmuiden met bestemming Cowes). Dat is voor de krant en defensie. Mijn plan is om de positiemeldingen geen dag over te slaan. Je weet dat de familie van elk bemanningslid dagelijks de krantenkolom Scheepvaart opslaat. Ik zal ze niet teleurstellen. Maar ook PCH weet nu dat dit schip weer bereikbaar is. Omdat het daar bij mijn werk hoorde, weet ik nu precies wat er met mijn melding gebeurt: De TR wordt op een losse kaart in een mapje bijgeschreven en per telex naar de krant (ANP) en de Kon. Marine gestuurd. Alle schepen waar een telegrafist van Radio-Holland zit, hebben een mapje. Dat van ons schip is geel, hetgeen wil zeggen: alleen telegrafie. De schepen met een blauw mapje zijn ook telefonisch bereikbaar. In de mapjes worden de laatst verzonden en ontvangen telegramnummers, resp. 500-1000 en 1-100 bijgehouden om te voorkomen dat er één de mist ingaat, b.v. via een ander schip.

Tijdens mijn eerste verbinding zie ik dus de situatie in de seinzaal op PCH voor me. Het is alsof ik op twee plekken tegelijk ben. Dat geeft een vertrouwd gevoel. Ik weet alleen niet met wie ik sein. Dus vraag ik: “Wie?” Het antwoord luidt: “Grootheest.” Een joviale chef, die de sappigste verhalen kon vertellen en die er voor zorgde dat menige dienst omvloog. “Wie?” vraagt ook hij. Want in zo'n geval moet je met een bekende te maken hebben. Ik sein: “Fernhout” en krijg terug: “Leuk, goeie reis.” Hij kent mijn schoonvader trouwens ook goed, want v. Grootheest houdt er ook een verzekeringsportefeuille op na en pa is één van zijn klanten.

Zindel moet bekennen dat hij in al die jaren nog nooit een kijkje op PCH heeft genomen en wil stiekem van mij weten hoe dit of dat nou precies in elkaar zit. Met een leerling varen die daar al gewerkt heeft is toch ook een unicum. Ik raak niet uitgepraat. Ik voel me even zijn leraar, in plaats van andersom.

15 augustus.

Op de derde dag arriveren we op de rede van Cowes, gelegen op het eiland Wight in Zuid-Engeland en gaan er voor anker. Met een barkas worden enige tientallen passagiers vanuit Southampton aangevoerd. Aangezien we

ook de Engelstalige Antillen, Trinidad, en Brits Guyana zullen aandoen, ligt het voor de hand dat er ook klandizie in Engeland te behalen valt. Het radiostation aan boord bestaat uit een ouderwetse telegrafie-installatie met knoppen zo groot als wielletjes. Er is geen radiotelefonie. Een bijna verboden vonkzender op 500 kHz, dient als reserve. Dat is een zender die onstabiel is op zijn golflengte en dus ook op ongewenste golflengten is te horen. Een soort etherpiraat dus. Dat was in vroeger dagen wel gunstig in geval van SOS.

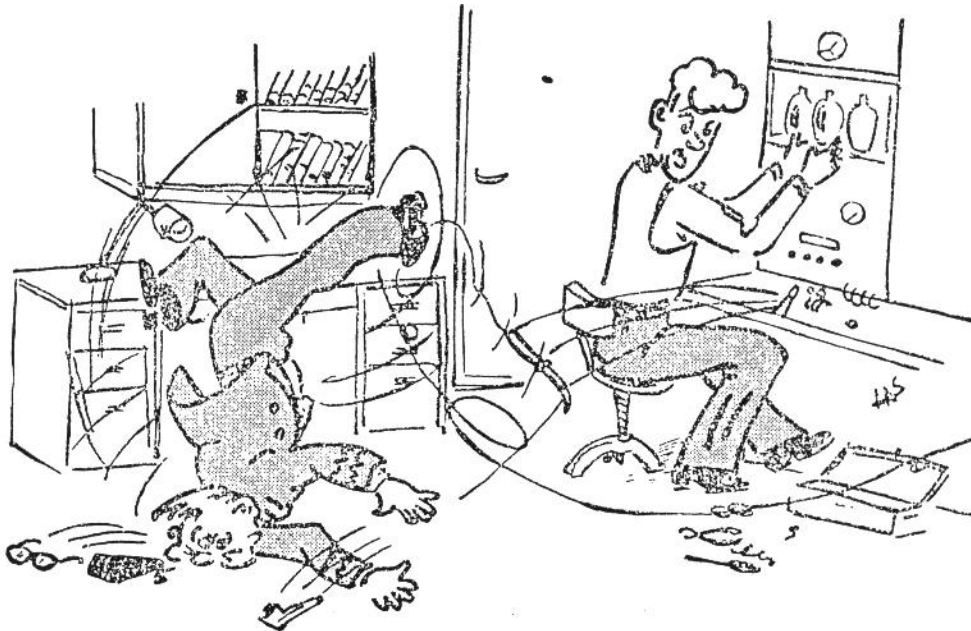
Door een hendel langzaam langs een aanloopweerstand te bewegen komt een dynamo op gang die de zender van spanning moet voorzien. Natuurlijk doe ik dat in de eerste nacht niet langzaam genoeg. De stroom is te hoog en de zekeringen slaan door. 's Middags moest het ook al langzaam gebeuren. Moet het nog langzamer? Waar liggen de nieuwe zekeringen? Ik moet de chef in zijn aanpalende slaaphut storen. Hij had nog zo gewaarschuwd. Vaste prik. Het overkomt de meeste leerlingen. Enfin, nieuwe zekeringen en de zaak doet het weer.

Ik kan mijn eerste 6-uurlijkse weerrapport van nul uur GMT naar het KNMI via Scheveningen Radio seinen. Dit schip is één van de "selected ships" dat ten behoeve van de meteorologische diensten weerrapporten verzendt. Elke zes uur maakt de stuurman van de wacht een gecodeerd weerrapport, dat wij als marconist naar de wal sturen. Zo draagt de koopvaardij wereldwijd bij aan de weersverwachting voor zee en land. Het weerrapport bevat de volgende gegevens: positie, tijdstip, koers en snelheid van het schip, windrichting en -sterkte, luchtdruk, temperatuur, dauwpunt, bewolkingsgraad, bewolkingssoorten, golfhoogte, hoogte van de deining en neerslag oftewel regen, of sneeuw, etc. Tijdens de radiowacht is het verplicht luisteren op de noodfrequenties 500 kHz voor telegrafie (grote schepen) en 2182 kHz voor telefonie (kleine schepen). Je kunt er ook opgeroepen worden, of zelf oproepen als er geen noodverkeer is. Tijdens "kantooruren" is het net de Kalverstraat op de 500 kHz en je moet vrijwel alle stations die morse seinen van elkaar kunnen onderscheiden, terwijl je misschien zelf bezig bent op andere frequenties. Daarom zijn er twee ontvangers ter beschikking. Iedere activiteit, waaronder ook reparaties en onderhoudswerkzaamheden, dient te worden vermeld in het radiodagboek, een document met juridische status, dat twee jaar bewaard moet worden.

Wereldwijd is het voor schepen en kuststations verboden te zenden op 500

kHz (noodfrequentie telegrafie): elk half uur van minuut 15-18 en 45-48 en op 2182 kHz (noodfrequentie telefonie): elk half uur van 00-03 en 30-33: de “stilteperioden”, zodat zwakke noodsignalen (midden oceaan, reddingsloepen) ook de kans krijgen gehoord te worden. Bij SOS en MAYDAY (afgeleid van het Frans: m’aidez, help mij), worden deze

“Hé chef, die bout heb ik zo meteen zelf nodig”

frequenties exclusief. Voor gewone oproepen wordt dan uitgeweken naar een andere frequentie.

De wijzerplaat van de klok in het radiostation is vanuit het midden naar de rand tussen deze minuten gemarkeerd met resp. rood en blauw, om te voorkomen dat je per ongeluk toch gaat zenden. Maar regelmatig vergiste men zich, waarna altijd wel ergens anoniem werd gewaarschuwd met een kort “SP” of “QRT” (houdt op met zenden). Dan was er soms een grappenmaker die er aan toevoegde: U2 (You too!). Wat zijn we weer lollig.

De reikwijdte van een schip is bij een antennevermogen van slechts 150 Watt in de middengolf ongeveer 300 km op de dag en soms wel 3000 km ‘s nachts. Belangrijke kuststations beschikken over 10.000 Watt of meer en halen overdag in de middengolf soms 1000 km. In de kortegolf is een goede antenne en een kleiner vermogen goed voor 20.000 km als het meezit. Meer dan 20.000 km is natuurlijk niet nodig om elke plek op aarde te bereiken.

De dagelijkse werkzaamheden op de route naar Suriname zijn o.a.:
In het logboek alles bijhouden, waarmee je bezig bent geweest: verzonden en ontvangen telegrammen, ontvangen navigatiewaarschuwingen, de

weerberichten voor de Atlantische Oceaan van Portishead/GKA in Engeland opnemen en afleveren aan de kapitein. Het regelmatig luisteren naar de oproeplijst van Scheveningen/PCH, Chatham Massachusetts/WCC en Paramaribo/ PZN, en later de lijst van de lokale kuststations van andere havens. De krant (A4'tje) van PCH in morse opnemen en uitgetypt verspreiden. Op dit schip moet ik 's nachts ook de Engelse pers van Portishead

“Hoe kan ik nou in hemelsnaam de pers opnemen als jij hier zo rond loopt te stampen”

opnemen omdat we ook Engelse passagiers aan boord hebben.

Dagelijks moet ik de positie overseinen voor het Min. van Defensie en de krant. Heel belangrijk: een tijdsein nemen voor de chronometer. Dit is een dure nauwkeurige klok, net als het kompas cardanisch opgehangen in een kastje in de kaartenkamer achter het stuurhuis, en noodzakelijk bij de hoogtemeting van hemellichamen met de sextant. Een kwartshorloge is net zo nauwkeurig, maar dat kennen we anno 1959 nog niet.

Het radiostation aan boord van de “Oranjestad” is dus 16 uur per etmaal geopend omdat we met z'n tweeën zijn. Op alle volgende schepen waar ik op kom te varen ben ik alleen. Je loopt dan acht uur wacht, verdeeld in vier keer twee uur. Voorbeeld: In zone A tussen 30° Oost en 30° West (Europa): van 0800-1000, 1200-1400, 1600-1800 en 2000-2200 GMT.

In de volgende zone (F) tussen 30° West en 90° West (richting Amerika) schuift het schema op. De vroege periode valt weg en een late (0000-0200) komt er bij. De lokale tijd aan boord verandert natuurlijk mee, zodat de telegrafist alleen 's ochtends, 's middags en 's avonds dienst heeft. Buiten de diensturen is een schip officieel niet bereikbaar. Het risico zou

zijn dat je dan een station in nood niet hoort, of omgekeerd, met SOS niet gehoord wordt. Je zou dan dezelfde situatie krijgen als die met de “Titanic”. Daar is in voorzien. Een speciale ontvanger reageert op speciale alarmseinen en stelt dan automatisch alarmbellen in werking. Pas daarna wordt het SOS uitgezonden.

Er zijn drie bellen, één in het radiostation, één boven mijn wieg en één in het stuurhuis. Als er nog tijd is wordt 1 minuut gewacht, want op een ander schip moet de telegrafist eerst nog zijn bed uit. Hij kan ook elders op het schip vertoeven en moet dan gewaarschuwd worden. Een SOS-geval wordt altijd overgenomen door het dichtstbijzijnde kuststation omdat diens zender veel verder reikt. Dit station neemt dan meestal de leiding bij de hulpverlening.

19 augustus, Madeira.

Hier liggen we op de rede gelegen voor lading. Dezelfde dag vertrekken we naar Trinidad. De sociale contacten aan boord zijn wat mij betreft minimaal. Niet omdat ik er geen behoefte aan zou hebben, integendeel, maar het onderling contact met stuurlieden en werktuigkundigen wil gewoon niet vlotten. Het heeft ook met je status te maken. Ondanks het feit dat ik assistent officier ben, wordt op dit schip behoorlijk de hand gehouden aan rangen en standen, zeg maar afstandelijkheid. Ik herinner me niets leuks dat de moeite van het vermelden waard is. Dit in tegenstelling tot de reizen die ik bij de Halcyon Lijn zou gaan maken, waar ik mijn fijnste tijd zou hebben.

Tijdens de oversteek naar de West wordt de tijd aan boord regelmatig verzet. Elke dag scheelt dat gemiddeld 20 minuten bij een zuidwestelijke koers. De kapitein is voorstander van varen op ware tijd. Dus gaat elke middag de klok tussen de 17 en 22 minuten terug. Dat is onpraktisch, zeker voor de passagiers, maar het staat interessanter. Normaal is dat de klok ‘s nachts een uur verzet wordt.

Aan de wand in de hal naast de radiohut waarvan ik de deur voor de gezelligheid altijd open houd, is een prikbord waarop de juiste tijd en mededelingen aan de passagiers zijn vermeld. Op een kaart van de Atlantische Oceaan is de koers aangegeven en kan je zien hoeveel het dagelijkse verheid (klemtoon op heid) is geweest: gemiddeld 350 mijl (680 km) per dag. Het contact met de passagiers stelt ook niet veel voor.

Ik heb wel wat aanloop en tijd voor een praatje, maar de dekken speciaal voor de passagiers zijn voor ons verboden gebied. Mijn chef dineert wel met ze, maar ik moet me in onze eigen messroom vervoegen bij de anderen vanaf 2e stuurman en 2e werktuigkundige. De samenstelling van de bemanning is zeer gevarieerd, maar bestaat minimaal uit: de Gezagvoerder en zijn stuurlieden, de Hoofdwerktuigkundige en zijn machinisten en overig mk-personeel, de Bootsman en zijn matrozen en de Hofmeester met zijn koks, bakker en stewards. Deze opperhoofden lopen geen wacht. Op een passagiersschip zijn nog meerdere functies denkbaar, zoals mijn hutgenoot, die ladingklerk is, maar het zou te ver voeren deze allemaal te noemen.

De eerste Stuurman en de 2e WTK lopen wacht van 04-08 (**D**agwacht) en van 16-20 uur (**P**latvoetwacht). De tweede Stuurman en de 4e WTK doen 00-04 (**H**ondenwacht) en 12-16 (**A**chtermiddagwacht). De derde Stuurman en de 2e WTK lopen 08-12 (**V**oormiddagwacht) en 20-24 (**E**erste wacht). Voor de namen van de wachten bestaat er een ezelsbruggetje. Dit kan alleen een zeeman bedenken. Met de klok mee luidt het: **H**et **D**ingetje **V**an **A**dam **P**ast **E**va.

De vierde Stuurman loopt mee met de eerste. Leerling-stuurlieden lopen mee met de 2e Stuurman. De stewards onderhouden de hutten van passagiers en officieren. Dus hoef ik mijn bed niet zelf op te maken en kan met een druk op de knop roomservice krijgen. Sommigen denken dat het thuis ook zo werkt.

Dan is er de elektricien, kortweg elec genoemd, die zorg draagt voor alle elektriciteit en verlichting, maar in de praktijk voornamelijk de zorg heeft over de winches aan dek, waarmee vaak storingen zijn. Want om met eigen gerei te kunnen laden en lossen, zijn de winches die de hijs- en tuidraden van de laadbomen bedienen essentieel. Daar wordt veel van gevergd.

Al deze personen zijn in dienst van de rederij. Dat geldt niet voor mij. Als radio-officier ben ik in dienst van Radio-Holland N.V. Deze maatschappij werd door de rederijen in 1916 opgericht en onderhoudt de R.H.-stations op alle schepen en levert de telegrafist. Het voordeel is dat ik zonder ontslag te hoeven nemen een ander schip kan krijgen bij een andere maatschappij en zo de hele wereld kan zien. Ook in Engeland, België, Duitsland en misschien meer landen is het zo georganiseerd.

Als we Zuid-Amerika naderen kunnen we op de radio Portugees en Spaans ontvangen. Dat moeten Brazilië en Venezuela zijn.

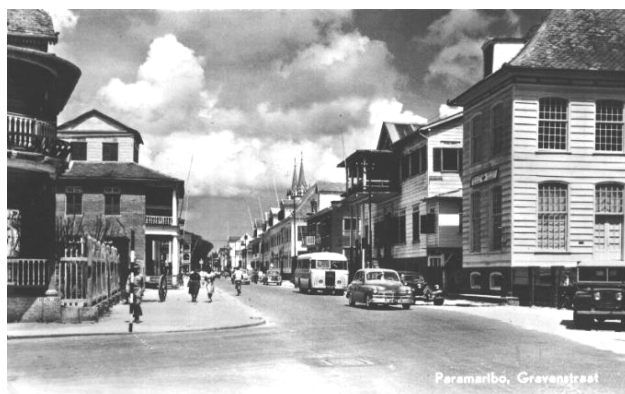
Op 30-8 arriveren we in Brighton aan de zuidwestkust van het mooie Trinidad om teer te laden. Er is een pekmeer (het Pitch Lake), waar de teer vanzelf uit de bodem opborrelt. De oevers zijn zwartgrijs en hoe verder je loopt, des te zachter de oppervlakte wordt. Daar waar het vloeibaar is drijft een “ding” dat de teer in vaten “giet” voor de export. Wij nemen 300 ton mee voor Suriname.

Het is van Trinidad 500 mijl naar Paramaribo. ‘s Avonds horen we Nederlands spreken op de radio. Radio Apinti en op 500 meter de kreet: “5 o o, op uw radio!” De ene zender in het Surinaams met af en toe een Nederlands woord dat zij in hun eigen taal niet kennen. De andere zendt in het Nederlands uit. Het is vreemd je moedertaal op zesduizend kilometer van huis gewoon op de radio weer tegen te komen. Alle schepen die in Paramaribo worden verwacht, binnenlopen, of vertrekken worden op de radio aangekondigd.

Op 3 sept, 's middags om een uur of vier, varen we de Surinamerivier op en komen een uur later voor de kant. Zo'n 100 passagiers ontschepen, meest Surinamers. Zij kunnen vrij goedkoop varen. Daartoe is er in het voorschip een speciaal ingerichte ruimte onderdeks, waar je met tientallen tegelijk

kan wonen en slapen. ‘s Avonds om een uur of acht verschijnt er een Nederlandse verpleegster in de radiohut die naar mij vraagt. “Kent U Arie Enthoven?” “Jazeker, die vaart ook bij deze club, als machinist.” Hij blijkt in ‘s Lands Hospitaal te zijn opgenomen. Op de radio had hij gehoord dat de “Oranjestad” er aan kwam. Zijn ouders, kennissen in de Gladiolenstraat, schreven hem dat ik nu ook vaar. Ik ga hem dus opzoeken. De verpleegster is met de fiets. Zij springt achterop en ik fiets de stad in. Wat ik niet wist is dat het verkeer er links is. Hó, bijna een aanvaring. We liggen nog net niet op dek. Ongedeerd bereiken we het ziekenhuis.

De volgende dag ga ik met mijn chef de stad verkennen. Er zijn veel Hollandse huizen en veel straten hebben een Nederlandse naam. We

bezoeken de markt met vis en fruit in de Gravenstraat. De mensen hier lijken veel vriendelijker dan thuis en het luisteren naar wat ze zeggen en hoe ze Nederlands spreken, is een leuk tijdverdrijf. Het is allemaal hartstikke nieuw voor mij. Ook de tropische flora. Thuis

kom je nog niet zo ver met vakantie en vliegvakantiereizen bestaan nog niet. We worden aangesproken door een Surinamer, die ons herkent, omdat we in uniform lopen. “Dag, ik ben van PZN,” verklaart hij vriendelijk en steekt een hand uit. Maar Zindel antwoordt onbeschoft: “Wat kan mij dat verrotten,” en loopt door. Ik haal ter verontschuldiging mijn schouders maar op, waarna de man zijn weg vervolgt.

De volgende dag ga ik er alleen op uit. Op de belangrijke wegkruisingen staan de bekende ANWB-borden met daarop o.a. Nieuw Amsterdam, Groningen, Zanderij, Wageningen en Batavia. In een houten keetje langs een stille weg verkopen ze limonade en bier. Ik neem Parbo bier. Dat is wel meteen een literfles. Kleiner kennen ze blijkbaar niet.

Op de derde dag vertrekken we voor de vrachtreis naar Bridgetown op Barbados, Fort de France op Martinique, La Guaira in Venezuela en Georgetown in Brits Guyana, buurland van Suriname. Dan zijn alle passagiers van boord. Weer Paramaribo om passagiers en vracht voor Amsterdam in te nemen. We vertrekken op 12 sept. om 12.00. Dat gaat gepaard met een ritueel. Er is n.l. een muziekkorps op de kade verschenen. Op het moment dat we losgooien en de schroef zijn

“... verder nog es 10 dollar, omdat je met je hua-hua dans door een tafeltje bent gezakt ...”

klappen gaat maken speelt het korps het Wilhelmus nat van 't Sjouwen. Wie als officier zijnde, toevallig aan dek staat, kan nu niet zomaar z'n snor drukken. Dat wordt in de houding staan, met de hand aan de pet. Mijn chef had gezegd dat alle officieren voor deze gelegenheid op de scheepsbrug dienen te verschijnen. Het is natuurlijk niet waar, weet ik veel. Zelf is hij nergens te bekennen. Een practical joke dus en daar blijft het bij. De kapitein viert op de thuisreis zijn 40-jarig dienstjubileum. Op zijn receptie zal ik maar eens jenever proberen. Ik vind het vies en dat is altijd zo gebleven. Was dat ook maar zo met roken, maar de prijs (32 cent) per pakje helpt je er niet vanaf.

De hele reis ben ik nog niet zeeziek geweest en ik denk dat ik dat niet meer word. Maar op de allerlaatste ochtend tussen Dover en IJmuiden bij een noord-westen wind 7 kom ik er niet onderuit. Het schip maakt door de ruwe zeegang schuin vooruit, steeds van die vervelende stoten, zodat ik toch nog in de prijzen val. Maar het leed is gauw geleden want tegen enen komen we bij de loodspost voor IJmuiden en in de middag van de 27^e september liggen we in de sluis. Daar staan tussen publiek weer veel familieleden ons op te wachten.

De "Oranjestad" (ex "Pericles") was een vrachtschip en werd in 1950 verbouwd tot passagiersschip. Het wordt later verkocht aan Jordanië en

heet dan "Noor B" naar de echtgenote van koning Hoessein. Daarna is het verkocht aan Saudi-Arabië voor het vervoer van Mekkagangers als "Mariam B." waarna het in 1974 te Taiwan is gesloopt. De Suriname Lijn heeft bestaan tot de zomer van 1972.

Zindel heeft mij geschikt bevonden om als chef over mezelf te functioneren. Dus ben ik voortaan op vrachtschepen DE marconist, met alleen de gezagvoerder als baas.

wordt vervolgd

Vervang de pingeltjes van Windows eens door CW

door: Monica PA3FBF

Wist u al, dat u de pingeltjes van Windows kunt vervangen tegen elk willekeurig ander geluid? Zolang het maar .wav-files zijn gaat dat prima. Hoe gekker het geluid, des te beter natuurlijk! Voor mij is het ultieme geluid natuurlijk CW! Uw PC moet wel een geluidskaart aan boord hebben, op de ingebouwde speaker doet het programma het niet.

Ik heb op internet het kleine maar fijne programmaatje WinMorse, beta-versie te pakken gekregen. Als u in Google “WinMorse” intypt, zult u gauw zien dat u het vanaf de website van een Amerikaanse ham kunt downloaden.

De “kritieke stop” heb ik vervangen door “SOS” met 30 wpm en een toontje van 1000 Hz. Het Windows vraagtekengeluidje heb ik vervangen door “hi”, het uitroepetekengeluidje door “sh...”, u weet wel wat ik bedoel. Bij het starten van de PC hoor ik nu: “Goede morgen allemaal” en ik sluit de PC af met: “snurk snurk” met 10 w.p.m. en een toontje van 600 Hz. Die beide laatste files mogen best lang zijn omdat het opstarten en afsluiten zo lang duurt. En zo kunt u doorgaan.

Het programma, geleverd als zip-file, kunt u na downloaden het best naar een nieuw aangemaakte map met “WinMorse” als naam kopiëren. Na unzippen komt het .exe-file in dezelfde map terecht net zoals alle tekst- en geluidsfiles die na dubbelklikken op het .exe file uitgepakt worden. Nu kunt u met behulp van dit programma tekst gaan omzetten in CW geluidjes. De bediening van het programma wijst zich vanzelf. Er is wel een kleine bug in het tekstscherf.

Indien u typt en er komt niets op scherm, plakt u op de plaats waar u tekst wilt typen een paar Q-groepen achter elkaar uit de rubriek met Q-groepen, zoveel als u denkt dat uw tekst lang moet zijn. Daarna zet u de cursor weer vooraan op die regel en gaat over

deze Q-groepen uw tekst heen typen. Om een mij onbekende reden lukt het dan wel. Uiteraard moet u de getypte tekst opslaan.

De zelfgemaakte .wav-files moeten gekopieerd worden naar de map C:\windows\media. Daarna kunt u via het configuratiescherm naar “Geluiden” en daar kunt u voor elke actie een apart CW-signaal kiezen. De nieuwe files moeten nu tussen de Microsoft-filetjes staan. Indien dit niet het geval is, moet u het configuratiescherm afsluiten en dan opnieuw het configuratiescherm starten.

Veel plezier! Mocht u onverwachts toch vastlopen met het maken van geluidsfiles, mijn adresgegevens staan in het colofon.

Prehistorie

Door: Pieter PA3BWA

Dat de prehistorie eindigt, waar de geschreven geschiedenis begint, wordt algemeen aangenomen. De communicatie vanuit de oudheid door middel van archeologie (opgravingen en artefacten) gaat over op het geschreven schrift.

Echter:

Vóór de telegrafie had de communicatie tussen schip en wal maar een paar mogelijkheden.

1. Een tegenliggend schip praaien, dat op weg was naar de eigen thuis basis om mondeling een bericht door te geven.
2. Op afgesproken plaatsen langs de kust een geschreven bericht achterlaten (onder een steen, in een holle boom), of (code) tekens achterlaten.
3. Binnen zichtafstand door middel van vlaggen.
4. Binnen zichtafstand door middel van lichtsignalen

Zo zijn er nog wel wat mogelijkheden te bedenken.

Door de uitvinding van radio telegrafie door Marconi, eind 1800 kwam aan dit primitieve systeem een einde.

Kunnen we dus niet beter dit het einde van de prehistorie noemen ?

Hulp aan de Cubaanse Marine

Door: Bas PAØRTW

Ik werd wakker toen de eerste stuurman midden in de nacht aan mijn kooi stond te schudden. Het was stikdonker en het eerste dat ik merkte was dat het schip vreselijk stampte, wat betekende dat de storm nog steeds krachtig woedde.

Het kostte me een paar minuten om bij mijn positieven te komen, want de laatste dagen waren nogal vermoeiend geweest. De orkaan Berta was net een paar mijl ten noorden van het schip gepasseerd en leven en werken op een schip onder zulke omstandigheden, is zwaar.

In mijn hut zag ik Peter Olson, de stuurman, staan en nog een onbekend geüniformeerd persoon, die een attachee koffer bij zich had. “Wordt eens wakker, Sparks! Ik heb hier een Cubaanse marine officier bij me en hij zit te springen om een weerbericht.” Ik kleepte me zo snel mogelijk aan en ging naar de radiohut. Enorme golven spoelden over het dek en ik maakte dat ik razendsnel weer binnen zat.

Radio problemen

Ons schip, de SS Stavanger Eksplorer lag een paar mijl uit de kust van Cuba voor anker, vlakbij een klein stadje waar we zware machines voor een suikerfabriek gelost hadden. Deze zware taak moest uitgevoerd worden met behulp van kleine boten, omdat de stad geen noemenswaardige haven had. Bovendien was het werk door de hoge golfslag, een paar dagen vertraagd.

Toen ik aan dek was, had ik een klein Cubaans marine schip zien liggen, dat op relatief korte afstand van ons ook voor anker was gegaan. De verwarde marineman, die als een hondje achter me aanliep, vertelde me dat hij de radio officier van het schip was en dat hij niet met het hoofdkwartier in Havanna kon communiceren, omdat zijn radio apparatuur de geest had gegeven.

Dat was wat ik ongeveer begreep van zijn verhaal in gebroken Spaans-Engels. Zijn kapitein had woedend gedreigd hem te zullen verdrinken als hij niet onmiddellijk met een weerbericht voor de dag zou komen.

Een makkie

Het was uitgesloten dat de ongelukkige officier de radio apparatuur zou repareren, want hij had alleen geleerd de morse sleutel te bedienen en de verschillende onderdelen van zijn zender te tunen. Hij wist niets van de binnenkant van de apparaten. De enige oplossing voor zijn probleem was de touwladder van ons schip te beklimmen en hopen dat iemand hem van de gevraagde informatie kon voorzien.

Tijdens het stormseizoen zendt ieder kuststation in de regio dag en nacht uitgebreide weerrapporten en informatie over lage en hoge drukgebieden uit. Het was dus een makkie om, in minder dan een uur, complete rapporten van Amerikaanse kuststations en de kustwacht te bemachtigen, die ik vervolgens aan onze Cubaanse officier gaf.

Blij stopte hij de papieren in zijn leren koffer, waarna hij me vroeg contact te maken met het Cubaanse hoofdkwartier. Ik werd een beetje in verwarring gebracht door die vraag, want ik had nog nooit verbinding gemaakt met marine stations. Welke frequentie moest ik gebruiken en mocht een Noorweegse vrachtvaarder wel op die frequenties zenden? Maar mijn belangrijkste vraag was, of mijn burger uitrusting geschikt was om met marine stations te werken.

Vermist

De Cubaan zag het probleem niet. Hij stond onder orders van de Cubaanse marine en mocht alles doen wat nodig was. Ik heb meer dan een uur zitten roepen in de 500 kHz-band, maar er kwam geen antwoord. Er zat een verschrikkelijke ruis (QRN) over de hele band en zelfs Havana radio, die maar een paar honderd mijl van ons verwijderd was, was niet te horen.

Uiteindelijk kon ik, op de korte golf, verbinding maken met Santiago en ik had het verbaasde gezicht van de operator wel eens willen zien toen hij een berg gecodeerde berichten voor het Ministerie van defensie in Havana ontving.

Nadat de berichten bevestigd waren, vertelde hij me dat het marineschip als “vermist” was opgegeven en vroeg me even te wachten. Na een tijdje, de officials in Havanna lagen vast te slapen, kreeg ik stapels telegramman van het Hoofdkwartier binnen. De Cubaanse radio-officier, die zich naast mijn stoel had opgesteld, verloor me geen seconde uit het oog. Hij was erg goed geïnformeerd en had geen problemen de vragen te beantwoorden die in de telegrammen gesteld werden.

Heeeeel hartelijk bedankt

De zon kwam al boven de kim, toen hij, met een blij gezicht, langs de touwladder naar beneden klom, waaronder een kleine roeiboort lag met daarin een matroos die daar de hele nacht geduldig had zitten wachten.

Voordat hij wegging, heb ik nog geopperd om even naar zijn radio-apparatuur te kijken, maar dit voorstel werd heftig geweigerd. Zouden ze gedacht hebben dat ik een spion was? Hoe zat dat dan met al die geheime berichten die ik had genomen en verzonden? Wat er geworden is van mijn Cubaanse vriend en zijn collega's, weet ik niet, maar

het was erg leuk om een paar maanden later een brief van de Cubaanse ambassade te ontvangen, met daarin een dankbetuiging voor mijn medewerking enz. enz. en dat ze ten alle tijden voor een wederdienst beschikbaar waren. “Dank u, dank u” en nog meer van dat alles. Wat ze bedoelden met die “wederdienst” weet ik nog steeds niet. Een fles Bacardi zou plezieriger geweest zijn.

Euterpe

Door: Dick Rietel

Na enige jaren bij de H.S.M. te hebben gevaren, wilde ik wel eens wat anders. Bij de K.N.S.M. waren aantrekkelijke reizen te maken. Lekker naar de warmte van Zuid Amerika en West Indië.

Mijn eerste boot was de Euterpe. Dat ding was gebouwd in 1903 en in 1948 volgens Bartjes 45 jaar oud. De masten en de schoorsteen, en wat voor schoorsteen, een lang soort regen pijp, alleen iets dikker, zwart met twee niet zo witte banden, staken uit de opbouw schuin omhoog met de neiging om achter over te storten.

De kapitein was afkomstig van één van onze Noordelijke eilanden, zijn naam bevestigde dat, ze heten daar bijna allemaal hetzelfde. Hij huisde achterop, onderdeks en had de achterpiek (drinkwatertank) als koelkast voor de drank. Het was wel de beste koelkast van het hele schip. Er was één nadeel, voor de koelkast gebruikt kon worden, moesten de etiketten van de flessen worden verwijderd, anders dreven die in het drinkwater rond en zouden de pomp verstoppem.

Een bijkomend voordeel was, dat er eerst geproefd moest worden om de inhoud van de fles vast te stellen. Voor de goede fles gevonden was en door de gasten van de kapitein van het gewenste borreltje genoten kon worden, had de kapitein tijdens het zoeken al een behoorlijk slokje gedronken. Daardoor en ook omdat hij alle dranken in ruime mate controleerde om absoluut zeker van zijn zaak te zijn, was de kapitein in de haven constant in de olie.

De eerste dagen werd vlees uit een zeildoekse puntzak, opgehangen in het want, gebruikt. Daarna, als de voorraad vlees in de zak op was, werd plechtig de ijskast open gemaakt. Dat was een grote witte kist in de

midscheeps met staven ijs op de bodem. Er werd verwacht dat hierin al het aan bederf onderhevige voedsel goed zou blijven.

Onder het einde van de brugvleugeltjes was, aan Stuurboord en aan Bakboord, een soort kast gebouwd, de kast aan stuurboord werd onze radio hut. Ik zie nog de hele bemanning om de hut verzameld staan om de wonderen der techniek mee te maken. Je kon zomaar praten met mensen aan de wal. In die tijd stonden veel mensen nogal wantrouwig tegenover al die elektriek die zomaar de hemel ingezonden werd. Sommigen beweerden zelfs, dat de voor- en najaarsstormen heviger waren door al die nieuwe uitvindingen.

De eerste stuurman, zich zeer wel bewust van zijn belang, zou dat wonder der techniek wel even bedienen. Hij begon, in een soort Engels, Scheveningenradio aan te roepen want, zo beweerde hij, dat moest in het internationale radioverkeer.

In die tijd was er niet zoveel radioverkeer en Scheveningenradio antwoordde direct. De stuurman reageerde met een schok, dat had hij niet zo snel verwacht. In zijn Engels vervolgde hij met onze bestemming en roepletters door te geven. Daarop vroeg de telefoniste, naar aanleiding van onze roepletters, of zij het correct had dat wij de Nederlandse nationaliteit hadden. De stuurman bevestigde dat, waarop de telefoniste vroeg waarom de stuurman dan niet normaal Nederlands sprak. Onmiddellijk verdwenen alle belangstellenden.

De kapitein was toen nog een directe afgezant van onze lieveheer en de stuurman waren zijn discipelen. Je had niet de moed om een stuurman en zeker niet de eerste, in zijn gezicht uit te lachen. Tegenwoordig worden er tegen de kapitein en officieren dingen gezegd die wij niet eens durfden te denken. Of dit een goede of slechte zaak is weet ik niet, wel weet ik dat het varen tegenwoordig niet meer zo leuk is als vroeger, toen wij veel primitiever bij elkaar huisden.

Nu is er, door het gebruik van éénpersoonshutten, veel gezelligheid verloren gegaan. Na de wacht verdwijnt iedereen in zijn eigen hut en lijkt het hele schip uitgestorven. De feesten die, vooral in de tropen, op de oude schepen spontaan ontstonden, zijn er ook niet meer. We zorgden voor muziek met een theekist waarvan een bas was gemaakt en een stampeneur. Dat was een bezemsteel met bellen en blikjes eraan. Op de maat van het lied dat werd gezongen, werd daarmee op het dek gestampt. Helaas is dat verleden tijd, het bestaat niet meer.

Bron: kroonvaarderssite www.kroonvaarders.com

Informatietijdperk

Door: Bert PA1BE

In het opinieweekblad "HP" van 29-06-02 vond ik een artikel waarin de Harvard-econoom Richard Parker over onder meer het "informatietijdperk" een paar opmerkelijke uitspraken deed. Gelet op het gedachtegoed van Rinus Hellemons / PA0BF N / SK en zijn liefde voor de Morse telegrafie wil ik u deze uitspraken niet onthouden:

"(...) het grootse "informatietijdperk" dat wordt verkocht als nieuw, maar dat al 150 jaar oud was toen Bill Gates Microsoft introduceerde.

Als iemand enthousiast begint te praten over "de internetrevolutie" en de ongelooflijke mogelijkheden om informatie en ideeën pijlsnel over de hele wereld te verspreiden, hoef je maar simpelweg één naam te noemen: Samuel Morse.

Want hij was, al in de vroege negentiende eeuw, de ware netwerkende revolutionair die de wereld omspande, lang vóór Cisco of Yahoo of de vele dotcoms. Vóór Morse verspreidde informatie zich weinig sneller dan duizend jaar geleden: over land met de snelheid van een paard, over zee per zeilschip. Vóór Morse had een boodschapper vier of vijf maanden nodig om van New Delhi naar New York te komen, bij de gratie van God, een snel schip en het weer. Tegen de tijd dat Morse overleed, verbonden koperen telegraafdraden de continenten en werd dezelfde afstand tussen Delhi en New York in vier tot vijf seconden overbrugd. (...)"

A ● ■
 B ■ ● ● ●
 C ■ ● ■ ●
 D ■ ● ●
 E ●
 F ● ● ■ ●
 G ■ ■ ■ ●
 H ● ● ● ●
 I ● ●
 J ● ■ ■ ■ ■
 K ■ ● ■
 L ● ■ ● ●
 M ■ ■
 N ■ ●
 O ■ ■ ■ ■
 P ● ■ ■ ●
 Q ■ ■ ■ ● ■
 R ● ■ ●
 S ● ● ●
 T ■
 U ● ● ■
 V ● ● ● ■
 W ● ■ ■ ■
 X ■ ■ ● ● ■
 Y ■ ■ ● ■ ■ ■
 Z ■ ■ ■ ● ●

1 ● ■ ■ ■ ■ ■ ■
 2 ● ● ■ ■ ■ ■
 3 ● ● ● ■ ■ ■
 4 ● ● ● ● ■ ■
 5 ● ● ● ● ●
 6 ■ ● ● ● ●
 7 ■ ■ ■ ● ● ●
 8 ■ ■ ■ ■ ■ ● ●
 9 ■ ■ ■ ■ ■ ■ ●
 0 ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
 . ● ■ ● ■ ■ ● ■ ■
 , ■ ■ ■ ● ● ■ ■ ■
 : ■ ■ ■ ■ ● ● ●
 / ■ ● ● ■ ■ ●
 ? ● ● ■ ■ ■ ● ●
 “ ● ■ ■ ● ● ■ ●
 ‘ ● ■ ■ ■ ■ ■ ■ ●
 (■ ■ ■ ■ ■ ●
) ■ ● ■ ■ ■ ■ ■ ■
 = ■ ■ ● ● ● ■ ■
 - ■ ■ ■ ● ● ● ■ ■

